

Szerkesztőség, kiadó-
kivatal és nyomda
2001-Kolozsvár, Str. Baroc
No. 10. - Brassai-utca 10

UJ KELET

Hermann Goldschmidt ur

ra k

Wien
10 let
Pénzért 220 let
Magyaróra 120 let
Egy hónapra 48 let
Egy esztendőre 480 let
Egy esztendőre 480 let
Egy esztendőre 480 let

ESZAKI-POLITIKAI-NAPILAP

V. évfolyam, 236 szám

Cluj (Kolozsvár) 5683. Chesvan 5

1922 október 27. Péntek

LEGUJABB

Juszticiomord Budapesten

Budapest, október 26. Barabás Gyula hírlapíró a „Népszava” június huzonötödiki számában „Tolonczai állapottok” című cikkében azt állította, hogy a foglyokat ütlik-verik és éheztesik. A „Népszava”-nak azt a számát elkobozták és a szerző ellen megindították az eljárást. A vádlott kihallgatásakor kijelentette, hogy a cikkeket közérdekből és meggyőződésből írta és kérte a valódiság bizonyítását, melyre hatvanöt tanút jelentett be. A valódiság bizonyítását kérő indítványt a bíróság elutasította. A vád és védőbeadvány elhangzása után Felföldi ügyész kijelentette, hogy a vádlott a magyar állam és a magyar nemzet ellen vétkezett és nincs az istennek olyan ítélete, amely felmenthető. A bíróság rövid tárgyalás után kihirdette az ítéletet, amellyel Barabás Gyulát egy évi és hat hónapi fogságra, három évi hivatalvesztésre, politikai jogainak elvesztésére és tízezer korona pénzbüntetésre ítélte. Az ügyész súlyosbíttatásért felelősséget vállalt.

Kizárások a pesti pék- iparban

Budapest, okt. 26. A sütőipar-
terület tegnapi meggyűlésén igalmaz hang-
ulatban, de egyhangu határozattal ki-
mondták, hogy az összes pékműhelyek-
ből kizárják a munkásokat és holnap-
tól kezdve csak kenyeret sütnék. A
kizárás oka az, hogy a sütőiparok
harmadoszálékos béremelését követel-
tek. Az ipartestület húszszázalékos bé-
remelését ajánlott fel, amire a munkások
kisebbségi munkahelyekben becsúszották a
munkát. Az ipartestület erre kizárással
felelt.

Kun Béla Svájcban

Berlin, okt. 26. „Ageres Respub-
lik” jelentése szerint a szövetség igaz-
ságügyi miniszterének rendőri osztá-
lyához érkezett hírek szerint Kun Béla
Svájcban tartózkodik és állítólag Adler
névre kiállított hamis utalvással érke-
zett az országba. Valamennyi svájci
rendőr megkapta személyleírását ar-
képével és azaz az utasítással, hogy
tartózkodásuk le és adják át az igazság-
ügyi hatóságoknak.

Hat hétig tart a keleti békekonzferencia

Páris, okt. 26. A keleti békekonz-
ferenciára szóló meghívókat még nem
küldték szét. A meghívókat Bonar
Law és gróf Sforza, londoni olasz
nagykövet fogja aláírni. A meghí-
vók november tize-harmadikára Lau-
sanneba szólnak. A konferencia elő-
reláthatólag hat hétig fog tartani.
A szövetségesek között megállapoc-
dás jött létre, hogy Oroszországot
meghívják a keleti békekonzferen-
ciára.

Nyugalanság Berlinben

Berlin, okt. 26. Diplomáciai körök
attól tartanak, hogy a pénzügyi el-
lenőrző bizottság az ellenőrzés kér-
désében felfelé acommpli elé állítja a né-
met kormányt. Berlinben nagy a
nyugalanság, mert attól félnék, hogy a
francia politika a Berlinben felál-
litandó pénzügyi ellenőrző tényszé-
ket épügy a maga céljaira fogja fel-
használni, mint a katonai ellenőrző
bizottságokat.

283

Ujság: napilap és folyóirat szün-
tette most be megjelenését Németország-
ban. Gyilkosok döfték le őket: a kul-
tura gyilkosai. Titokban működő gon-
osz erők ástak sírvermet nekik. És
ahol a néma hantok emlékükhöz hever,
a kultúra nagy temetője van ott. Most
hantolták el, ebben a temetőben, a né-
met lexikont, amely évtizedekig tudomá-
nyt és kultúrát gyűjtött magába és
okosságot, fejlődést, haladást vitt szét
mindenüvé. Előtte és utána elhullottak
már a tudomány, a művészet, a kul-
tura viruló ifjú elei. Őket is sziven-
döfte a hegyetlen gyilkos és tetemüket
kivitte a nagy temetőbe. Most tömege-
sen arat a halál: kétszáznyolcvanhárom
viruló élet hukott le egyszerre, kétszáz-
nyolcvanhárom ujság: csupa lüktető,
lázos, munkálkodó élet. És hamveiknél
ijesztő, néma hallgatás marad. Mert ha
az ujság hallgat el, ezerszerre néma a
ország, siri a hallgatás. Mert az ujság
az egész világ. Rejtja robognak át az
emberi sorsok irányítói: a világesemé-
nyek látvát adnak, messzilitást. Ők a
lávíró, a vasut, a tengerejáró, elvi-
szik a világ minden tájára és minden
eseményéhes a nyugtalanságokban ver-
gődő emberiséget. Nélkülük rúket a
fűl és vak a szem. Nélkülük üres a
világ és ijesztő a csend.
A mai életnek pedig nagy történé-

sei vannak, fölük nem maradhat ki
senki. A mai életnek hullámzásai van-
nak, ekeken vergődik a gazdasági élet:
a pénz, a termelés, a szükséglet. A
hullámokat az ujság fogja fel. És van
szeg tudomány is, művészet, irodalom.
Erről a területről szomjasan várják az
emberek a vigaszt, az enyhülést, a
szórakozást és előrejutást. A kultúra
területéről, amely friss gyöngyszemeit
az ujság lapjaira rakja le. A kétszáz-
nyolcvanhárom ujság: napilap és fo-
lyóirat elvándorolt a halottak néma
hanába. Egyszerre kétszáznyolcvanhá-
rom ujság. Talán épen azon a napon,
amikor a jóvátételi bizottság megérke-
zett Berlinbe. Talán épen azon a napon,
amikor a külföldről meginvitált pénz-
ügyi orvosok összejöhök a konziliumra.
Vajon mire gondolnak Berlinben a
jóvátételi urai? Mit tettek jóvá azszal,
hogy kétszáznyolcvanhárom ujságot
döftött le a gyilkos: a gazdasági krízis,
amelynek feloldásában épen nekik van
a legtöbb részük. Jová akarnak tenni
és a Berlinbe invitált pénzügyi dokto-
rok szemelátára omlik össze a kultúra:
kétszáznyolcvanhárom ujság, amely
szert nincs többé, mert a jóvátételi
bizottság rosszá tette a márkát. Most
már konzultálhatnak Berlinben a pénz-
ügyi kurzuslók: a beteg halotti lepel-
ben hever.

Vihar a parlamentben a magyar nemzetgyűlés miatt

A kamarában Erdélyt támadják

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Két viharos jelenet játszódott le
a parlament mai ülésén. A kamará-
ban az erdélyi nemzeti pártot támad-
ták meg Szilágyi magyar képviselő-
nek a magyar országában tett
nyilatkozatával kapcsolatban. A tá-
madás helyeslésével a kormány be-
igazolta, hogy Erdéllyel szemben a
legnagyobb mértékben bizalmatlan.
Még hevesebb volt a szenátusi vi-
har, amely botránnyá dagadt Bal-
ázs székely szenátor felszólalása
miatt, amelyben egyfelől védelmébe
veszi a tisztviselőket és ugyanakkor
fejtükre olvassa a korrupció bűnét.
Az ülés lefolyásáról az alábbi tudó-
sításunk számol be:

Bukarest, október 26. A ka-
mara mai ülését három óra előtt nyitotta
meg Orleanu elnök.

Jorga interpellációt intéz a kül-
ügyminiszterhez a külügyi bizottság-
ban tett kijelentéseivel kapcsolatban
és kérdezi, hogy a magyar parla-
mentben folyó agitációval szemben
nem volna-e helyes az egész ország
bojkottjával válaszolni?

Matei erdélyi képviselő kijelenti,
hogy az erdélyiek csatlakoznak Jorga
tiltakozásához és támadja az erdélyi
nemzeti pártot.

Jorga közbeszó: Ez a párt elkö-
vetthet ma hibákat, de ez adta nek-
ünk Erdélyt!

A liberálisok: A román hadsereg
szerente azt meg nekünk!

Előnk szóváltás keletkezik Jorga
és a többség között, amelynek lecsill-
apultával Duca kijelenti, hogy hol-
nap válaszol az interpellációra.

Mosoiu tábornok törvényjavaslatot
terjeszt be a grivical műhely kibővíté-
sére vonatkozólag. Esután több ki-
sebb törvényjavaslatot szavastak meg,

köztük az országnak tizenegy egész-
ségügyi-kerületre való felosztásáról
szólót.

Az agrártörvény 37. szakaszának
módosításáról szóló javaslat kerül
sorra, amely az agrárbizottság mű-
ködését precizirozza. Manolescu elő-
adó után Florescu, Dusinszki, Geo-
rgescu, Aslan, Arunassovici, Brate-
sanu, Rusu és Simionescu szólalnak
fel, majd Constantinescu földmívelés-
ügyi miniszter válaszol, mire a ja-
vaslatot öt szavast ellenében elfo-
gadták. Esután vita nélkül megsza-
vadták a földmívelésnek gépterővel
való fejlesztéséről szóló javaslatot,
majd igazolták Tripou krassói és Ti-
bil nagysomkúti mandátumait. Az
ülés ezzel véget ért.

Botránny a szenátusban

A szenátus mai ülésén megsza-
vasta a rokkant tiszték előléptetésé-
ről szóló törvényjavaslatot, majd a
kincstári bonok konszolidációjáról
szóló módosító javaslatot, a tisztvi-
selői pótlék felemeléséről és a könyv-
vesztési törvény egyes szakaszainak
módosításáról szóló javaslatokat tár-
gyalták.

Vaitoiannu belügyminiszter törvény-
javaslatot nyújt be egyes bukovinai,
erdélyi és bessarábiai községek ne-
velnek megváltoztatásáról, továbbá a
brassói, kolozsvári és nagysebzeni,
temesvári és nagyváradí rendőrker-
ületi igazgatóságok megszüntetéséről.

Esután a szenátus a bizottságok-
ban dolgozott. Majd áttért a tisztvi-
selők drágasági segélyének felemel-
éséről szóló törvényjavaslat tárgyalá-
sára. E pontnál

Balázs Ernő, székely szenátor,
kijelentette, hogy a kormány által

előírányzott drágasági pótlék nem
elegendő és a csekély fizetés oka a
ko rupoiónak.

Közbeiktatások: Tiltakoznak ez
inzultus ellen! (Nagy zaj.)

Gussi: Balázs a magyar szövot-
ség deklarációját olvasta fel.

Vaitoiannu belügyminiszter meg-
erősíti Gussi szavait. (Nagy zaj és
mosogás.)

Felkiáltások: Menjen Pestre!
Előkéri Balázst, álljon el a
szótól.

Lambru tábornok: A magyar
kamará megengedte ezt egy ro-
mánnak?

Balázs nem folytatja beszédét.

Popovici a szenátus köszönetét
fejezi ki a kötelezettségek teljesítő
tisztviselőik iránt és a javaslatot jó-
nak találja. Simionescu, Pangrati,
Gibanescu felszólalása után a ja-
vaslatot módosítás nélkül megsza-
vadták, mire az ülés véget ért.

Nyilatkozik Popovici Mihály

Szállgyi magyar nemzetgyűlési
képviselő ominósus beszédével kap-
csolatban, amely miatt a kamarában
megtámadták az erdélyi nemzeti pár-
tot, Popovici Mihály, a párt egyik
vezetőpolitikusa nyilatkozik a „Di-
minea”-ban. Kijelentette, hogy
a nemzeti párt akciója és a gyula-
fehérvári koronázásról való távol-
maradása nem irányult a király el-
tes. Az ellenségeknek ott a határon túl
tudniuk kell, hogy a nemzeti párt
harciának egyetlen célja van: a ro-
mán állam konszolidálása és meg-
erősítése. Minden ez ellen kívülről
irányuló kísérlet készen fogja találni
a nemzeti pártot a harcra, amely a
román területek egységéért küzdött
és fog is mindig küzdeni. A román
kormányának lépéseket kell tennie a
trianoni békeszerződés végrehajtása
érdekében és követelnie kell Ma-
gyarország lefegyverzését és a többi
utódállammal együtt öröködni kell a
határon túli magyar irredentizmus
ellen.

Es a nyilatkozat válasz akar
lenni a „Vitorul” vádjára, hogy a
nemzeti párt külföldi beavatkozást
kért a liberális kormány ellen. A
vád ellen a párt elnöke is tiltako-
zik. Bukaresti híradás szerint Maniu
Gyula kijelentette sz „Adeverul”
tudósítójának, nem felel meg a té-
nyeknek Bratianu miniszterelnök az
az állítása, hogy az erdélyi nemzeti
párt manifesztumot intézett a kül-
földről.

Meghívul Maniu és Mihalache megyegegyezése

Bukarest, okt. 26. A „Lupta” sze-
rint Maniu és Mihalache tárgyalásai
eddig nem vezettek eredményre. A
parasztpárt szervezeteinek Erdélyben
való kiterjesztése, viszont a nemzeti-
pártiaknak a regátban való terjesz-
kedése, valamint más politikai oppo-
tunitással kapcsolatos ügyek lehet-
lenné tették a két párt közötti reális
megyegegyezést.

A lap szerint Maniu most a de-
mokratákkal és a taktikával fog
egyesményt kötni. Jorga nem akar
együttműködni sem a parasztpártiak-
kal, sem liberálisokkal. Jorga szerint
a helyzetet csak a jelenlegi rendszer
radikális megváltoztatása tudná tisz-
títani.

Végül a „Lupta” Avarescura vo-
natkozólag úgy tudja, hogy a nép-
párt megváltoztatja eddigi megatár-
tását és a párt képviselői és szená-
torjai részt fognak venni a parla-
ment ülésükön.

meg!
bb könyve
ember
ri novella
ára 20 lei
Uj Kelet
ban
elmébe!
tétel
er
el
ó
csi
ff
si
et
eladás!
ő
eladás!
s
keztek
zár
nál
be
a 2.
fit
fiat
Németi)
3080-I
ugót, sta-
kot, üveg-
kénapot,
át, parafa-
„Berolina”
t, asbesz-
t, pezsgő-
os üvegek-
tubusokt,
prizkorke,
alamennyi
legolcsóbb
latot!
1423
ril 13

A pénzügyminiszter az adóreformról és a lei megjavításáról

Bukarest, okt. 26. Bratianu Vintila pénzügyminiszter a sajtó képviselőinek az új adókra vonatkozólag kifejtette, hogy az ügyleti adót, amely nagy megterhelést jelent, elfogja törölni vagy pedig fényvesszi adóvá fogja változtatni. Az új pénzügyi reformban megadja a közegeknek és törvényhatóságoknak a jogot, hogy a helyi jellegű adókat behajtaszák. A pénzügyi közegek hatásköre szigorúan meg lesz állapítva, viszont az adóknak joguk lesz a bírósághoz fordulni bármely jogtalansággal szemben. Az adókat alkalmazásuk után két évvel fogják mindig revidálni.

A pénzügyminiszter egyébként hivatalosan elfogja azt a hírt, hogy a román valutaárfolyam megjavítására a kormány összeváltásáról tárgyalja külföldi piszekon a leit.

Bukarest, okt. 26. Vaitoiannu tábornok belügyminiszter holnap háromhavi szabadságra Németországba utazik. A családi ügyben szabadságra utazó minisztert távollétében Constantinescu miniszter fogja helyettesíteni.

Palestinai közmunkák. Jeruzsálemből jelentik: A munkásszervezetek legújabb kiadott közlései szerint mostanában 1485 építési munkát foglalkoztatnak az utépítések, az ármentesítés munkák, a moszarak kiszárítása és ehhez hasonló közmunkák. A közmunkaügyi hivatal 325 különböző épület elkészítését vállalta 165 ezer font tökével. E munkákhoz tartozik egy nagy és modern felszerelésű asztalosműhely felépítését Tel-Avivban és egy kőfaragó-műhely a város közelében. A munkásszervezet saját költségére is vállalt különböző közmunkákat és itt ötvenöt kőfaragót alkalmaz. A kőművesmunkákat, az asztalosmunkákat és minden más, az építészethez tartozó munkálatokat zsidók végik. — A Jeruzsálem melletti Talpiotban az utolsó hetek alatt harminc házat építettek. A munkát nemcsak a ki fogják teljesíteni a kőművesek és a Jeruzsálem felé vezető műút megjavítására. Ezeket a munkálatokat a tévív beállta előtt akarják befejezni, hogy a fővárossal való közlekedés ne útközben akadályokba.

Uj telepítések Emek Jazréelben. Emek Jazréelben, Afula állomás közelében — mint azt haifai tudósítónk jelenti — egy új letelepedési akció van folyamatban. A kolóniához kilencszáz dunam földet hasítottak ki.

A német szocialisták részt vesznek a kormányzásban

Lloyd George akciója Bonar Law ellen. Washingtonban újból leszerelési konferencia lesz

— Az Uj Kelet tudósítójától —

London, október 26. Lloyd George a liberálisokhoz intezett beszédében hangsúlyozta, hogy Anglia érdekei előbbre kerülnek a párt- és az egyéni érdekeknél. Nem hissi, hogy a konzervatívok egyedül meg fogják védeni tudni azokat az érdekeket, amelyeket közös erőfeszítéssel sem tudtak megvédeni az előző kormányok. De bármilyen kormány legyen uralmon, az ellenzéknek nem szabad tulmenni kritikájában. Nagybritánia politikája legyen békésesítő, de egyszersmind rettenthetetlen. A konzervatív lapok azt írják a beszédéről, hogy utolsó kísérlet a koalíció feltámasztására. Lloyd George avonban elköveti. A Bonar Law-kormány megalakulása a régi koalíciónak sarköve.

A jóvátételi bizottság egy hétig marad Berlinben

Páris, október 26. A berlini birodalmi kormányhoz a jóvátételi bizottságtól jegyzék érkezett, amelynek tartalma még nem került nyilvánosságra. A jóvátételi bizottság egy hétig marad Berlinben. Ez idő alatt a kancellárral, a miniszterekkel, a nagybankok és a nagy iparvállalatok képviselőivel fog tárgyalni.

Leszerelési konferencia Washingtonban

Newyork, október 26. A chilei kormány kezdeményezésére Hughes államtitkár december negyedikére Washingtonba leszerelési konferenciát fog összehívni. A konferencián öt központi európai köztársaság fogja magát képviseltetni.

Együtt a német kritika

Berlin, október 26. A kormányváltásban egyhülés állott be. A tárgyalások során kiderült ugyanis, hogy a szocialistákkal meglehetősen egyezni a kormány valószínűleg átalakul. A koalíciós kormányzat felállítására megvárakoztatás nélkül is meg fogja oldani a válságot.

Bonar Law Németországgal

Páris, október 26. A "Matin" londoni tudósítója arról értesül, hogy Bonar Law a Franciaország és Anglia

közötti antantot csak azszal a feltétellel tartja fenn, ha azt a két állam közötti valamennyi problémára kiterjesztik. Bonar Law a jóvátételben oly nemzetközi megegyezésnek híve, amelyeket Anglia és Franciaország közötti részletes megállapodás előz meg. Németországgal együttesen igyekeznek gyakorlati teljesítményeket megállapítani. A német pénzügyek ellenőrzésének terét csak abban az esetben helyesli, ha ebben a szövetségeseiket a német lakosság is támogatja.

Megnyitják a palestinai egyetem bölcsészeti karát. Jeruzsálemből jelentik: A nyár elején bizottság alakult itt meg, amely célul tűzte maga elé az egyetem bölcsészeti karának olyképen való megszervezését, hogy történelmi és természettudományi előadások már e tanév elején megtarthatók legyenek. A bizottság több európai neves zsidó tudóshoz fordult azszal a kérelemmel, ha végleg nem lenne is módjukban letelepedni Palestinában, jöjjenek el legalább egy-egy előadás ciklus megtartására. A bizottság néhány jónévrű egyetemi tanár ilyenirányú ígéretét bírja és minthogy a kurzusok megkezdéséhez szükséges eszközök felett rendelkezik a tél folyamán már előadásokat fognak tartani néhány tudományágból. A mikro-biológiai intézet sáintén már ebben az évben meg fogja kezdeni működését.

Perforálás a magyar legitimisták ügyében. Budapestről jelentik: Az ügyesség, mint ismeretes, Károly király hazhozatalában résztvevő Andrássy Gyula, Rakotsky István, Grätz Gusztáv, Sigrai Antal, Borovicseni, Beniczky Ödön és Ostenburg ellen leadás címen eljárást indított. Ebben a perben azonban főlégválaszra nem fog sor kerülni. Az "Uj Nemzedék" értesülése szerint az igazságügyminiszter most dolgozik a per előírásán. Más oldalról szerzett hírek szerint a perforálás ügyében eddig semmiféle ügyességi intézkedés nem történt.

— Ha Kolozsvárra jön, ne mossa el felkeresni az Uj Kelet könyvosztályát.

Megszorították a cseh határvizsgálatot

Pozsonyból jelenti tudósítónk: A csehszlovák kormány a kereskedelem megvédése érdekében a határvizsgálatot módosított megszorította. A jóvátételi szokólért Bécsből és más gyöngyös valutájú helyről potomáron lehetne árucikkeket behozni, de ezt a vámvizsgálat annyira megnehezíti, hogy alig akad ma már valaki, aki ezen az úton akarna Csehszlovákiában pénzes jutni. Újabb rendelkezések szerint az utas, ha a határon átesett a vámvizsgálaton, még annak is ki lesz téve, hogy a vonaton külön ellenőrök által vizsgáltassék meg újra, mert a pénzügyigazgatóság saját vámközegeit a vonaton külön ellenőrök által ellenőrizteti, vajjon elvámolták-e jelkésmeretesen minden külföldről hozott holmit. Sőt bármely fejletlenes alapján a pénzügyigazgatóság háskutatást fog tartani az illeto latásán csempésztett áruk után a követelni fogja annak igazolását hol, kinél, mikor szerezte be az illeto. A megszorított határvizsgálat első áldozata maga egy kereskedő, aki saját öégét varratta be egy angol szövetből készült kabátba s egy akaria álcocsempészni a határon. A vámközegek megállapították a csempészes tényét s a kereskedővel 3200 korona bírságot és még külön 520 korona illetokeket fizettettek le. Egy másik kereskedővel megeseit, hogy pusztán jóindulatból megereitette egy utasnak ama vallomását, hogy a vámvizsgálatnál gyanúsak talált ruházataiban tőle való. A vámközegek erre követelték a forgalmiadó kimutatását, amelyben természetesen nem szerepelt a kérdéses áru s nemcsak a csempésző fél, hanem a kereskedő ellen is megindult az eljárás. A vámközegek tulzott kuszóságát a csempésztett áruk kutyáma után érthetővé teszi az a tény, hogy a vámközegeket öhatód részre illeto meg az illetokeket áru után fizetendő büntetéséből. Készsze szokolnál magasabb vámmillették alá eső tárgyaknál behozatali engedély szükséges, ez engedélyeket azonban csak hivatalosan, a legközelebbi csempészés és eltitkolás gyanuja nem forog fenn — ne késődjék hibáján kívül, — kérelmeshelet a vámmillettégeknek, hogy a lefoglalt áru visszatérítésk beszerzése területre.

Szent Eliz

Egy modern leány regénye

Irita Szabó Imre (4)

Egy hüvös szeptemberi estén megint nagy utcai tüntetéssel ujjongtak a háborúnak. Bizonytalan külsője sánhanok magyar trikolor alatt nyitották meg a menetet; ványadt képű diákok, a hasatérők sokaságából néhány ember csatlakozott hozzájuk, latolgatták, vajjon a profi-tüntetőt ott elől, megkapták-e a napi díjukat, vagy pedig utólag adják-e majd nekik az ezüst ötkoronásokat a városkása udvarán.

— Vesszen Szerbia!... Vesszen Szerbia!

— Dögróváson Muszkatörzs! Bá maffaroznak a bakák!

— Megállj, megállj, kutya Szerbia! Est a háborus költsésetek elég sürün, elég ordítón ismételték. Meg lehett állapítani belőle, hogy még nem kapták meg az ezüstöket.

A népes Kosztich Ljov-utcába fordult a menet. Itt a Nemzeti Kaszinó disztelen, előkelő palotája előtt megállottak. Valaki harasnyan felkiáltott:

— Halljuk gróf Agárdit!

Megnyit a balkon ajtaja és a kivilágított tereméből elegáns urak tárlaktek a nép elé.

A nép Agárdit kívánta hallani, a parlament ellenzékének fenegyerekeit, aki a háboru óta szívvel lélekkel a kormány mellé állott, amely a nemzet becsületét és presztizsét egyaránt

megóvni kívánja az ellenség toakodásával szemben.

Eszel az argumentummal szüntette be az aranyszájú gróf népszerű paritvázását a kormány ellen. A pártban tudni vélték az igazi okot is. A gróf — tartalékos huszárfőhadnagy — fölötte nagyrebecosulté állású, főleg (kés nagyon sürün hangoztatja) a köz szemponjtától és ezt az életet a háboru utáni időkra is tartogatta. Valamiféle frontmögötti beosztással akarta e oszt elérni és ezért ellenséki elvei föntartása mellett a háboru kérdésében oadással támogatta a kormányt.

Esti sétájukon Eliz és Kálmán épen akkor érkeztek a kaszinó elé, amikor az elegáns gróf furcsa gargarizáló hangján „botor és konok ellenségeink” kipusztítása mellett lézított. Valami utszéli viccet is mondott a szerb disznóról és az orosz medvééről.

A löveg röhögött, az ötkoronások öblözen éjjenestek.

— Látod — szóló Kálmán — a nép egészseges ösztönével megéri, hogy történelmi időkben kikhez forduljon. Eliz válasza nélkül hagyta a megjegyzést.

Egy fiatal munkás keserű komolysággal elszólta magát:

— Akkor éjjenestek, ha golyót kaptok a hasatokba!

Többen hátranéztek, a fiu állotta a vilogást. Egy öreg ur rászólt:

— Nem szégyelli magát!

— Ha az urnak behívó öblilje

lence, mint nekem, nem hiszem, hogy itt lelkezedne. Ott kint, nagyobb veszályban, ott tessék!

Keményen szóló, mint a pörölyütés. Az emberek eloldalgottak melőle, Elizék is hátrahúzódtak. Kálmán megjegyezte: — A nemzetközi agitáció bezzel belőle.

A balkón alacsony falához, a gróf után, csukastürkésben — jól vasalt nadrágján piros lampass ordított — egy saikár vezérőrnagy támaszkodott.

— Nem vagyok a beszéd embecha, a fegyelem és kitűrés főchfia vagyok és azonfelül utcha: késsen állók, hogy a fehotok egyikén egy nagyobb egyseg vesztését átvegyem. Nincs más számam és kívánságom, minthogy önök is teljes szívvel és lélekkel dolgozzanak a császáshért és monarchiáért!

Racosolt és osztráchosan hangsúlyozta ezt az orációt, amit különbben sugott valaki mögötte. Akkor még nem volt észsaserü táborokri közös tisztnek hortobágyi magyarsággal kiillani a pesti nép elé.

— Ngy dolgoz — szóló Kálmán — látod, katonatiszt is, oszták fust is és milyen köselnek érai mgát a néphez!

Ganyos mosoly vonaglott Eliz ajkán. Kálmán megsértődött.

Mondani akart valamit, de ebben a másodperoben nagy ujjongás tört ki a nép soráiban. A balkonnól valaki egy széles fekete sarga zászlót göngyölített le és Agárdi gróf, aki fallánkos, osztrákfaló beszédeiről volt nevezetes, elkiáltotta magát.

— Éljen az öss-monarchia!

Taps és éjjenorokán visszahangsolt rá.

— Mosolyogtál, Eliz — szóló Kálmán szemrehányón. Látod, itt áll előtéd elő igazolása mindannak, amit történelmi osztályunkról megállapítottam. A vesztély idejében a legjobb taktikus is a társadalmi réteg.

— Mindjünk jobb tájak felé — szóló Eliz ujjongtan.

A Belváros nyugodt utcáin át lejutottak a Duna-partos, ahol a népes koronán sétáltak egy ideig.

A Dunán az esztergomi hajó siklott végig, nemsokára kikötött és öntötte magától az embereket, jörszt olyanokat, akiket behívási parancs szólított. Rezesbando hangja mellett vonultak föl a koronán. Nehékesen mentek, a zene ütemei nem tudták őket könnyű lépésre östökélni. A ruhájuk, a járáruk árulta el a foglalkozásukat. Paraszt, hivatalnok, kereskedő, kiiparos, munkánép volt. A falasi szatócs is velük jött, itt kellett jelentkezenie az ezrednél. A pergament sajnú arcával elütött a többtől, megkülönböztette még a nehés betyru is, amit széles hátán cipelt. A betyru fölé oda volt köve egy kis zacskó: imasserek és szsony meggyerek fotografái voltak benne.

Kálmánék elmerültek a tarka, szokolian kép nézésébe. Hirtelen azonban egy másik látvány elvonta figyelmét a lelkes zajtól.

A nép lehangyatlóban volt és a királyi várat, a koronázási templomot és alatta a szépséges halászbástyát bitorral öntötte el. A patinás Lánchidnak,

Hogyan a szloven

— Az Uj Kelet

Az Uj Kelet tudósítónk számoltunk be nénynek a zsidó érdeklődéséről. — A zsidó politikai szervezők Szloven után zsidó Postonyban, hogy minnyzattal szem az alakuláshoz ahol a cionista Európában. A szervezők annyira választások al sratot kapott a Csehszlovákiában. A mozgalommal söme tartózkodó főleg a ruszinok. Így alakult meg ortodox néppárti szervezete és a venni a maga re

Mintán a nem sikerült a politikai alapon 1921. június fo hivták négy me viselőit, hogy szervezkedésének szejlék. Ez a hódott abban, ho melynek öfija a egyeteméket egyből megbísta dr és dr. Oppenb elnököt, hogy tenni. Így jött 1921. júni konferencián már eleve elme Ellenben a kong és nacionalista egy közös platt hogy egyháziak alkossanak. A természetesen to tiki öfijai előrés

Meg kell jegy alakulat: „a szlovenek szövete vatismus alapján kedéseket tett ar radikális vallású veanskói zsidók

amelynek pillérjei ték, szloven jutott garakból. Lassan szült lejobb a egyetlen fekete hullámos hosszú göttikus tornya ma Csak a Vár sötét sugárzott még a kávéházból hallatszóttak.

Eliz és Kálmán Egyeserre m szeméveses férfi.

Ezekben a natanaság nem volt uriember nagy té padra és stratégia

— Nem kell mondás. Har mindössze, de Á el a hadseregét és hat-nyolc hadteste is széksége van határokon is kelle Nos és bent az ip ver le egy eselleg lóre nem is hinné kiewi, moszkvai és kivül többet is ellenünk. A lova megijedni. A husz tályuk csak papiro zakhadosztályt ped deni a csatába. Az ellen az országban

(Foly

Hogyan szervezkedett a szlovenszkói zsidóság?

— Az Új Kelet tudósítójától —

As Új Kelet tegnapi számában prágai tudósítónk nyomán terjedelmesen számoltunk be a csehszlovák köztársaságban a zsidó probléma felől való érdeklődéséről. A Novisanyban megjelenő „A Reggel” című újság a napokban megismertette a zsidó közelet egyik tekintélyes képviselőjét, aki a szlovenszkói zsidó problémáról eszket mondta:

— A zsidóság nemzetiségi, illetve politikai szervezkedése a forradalommal kapcsolatos Szlovenszkóban. A forradalom után zsidó nemzeti tanács alakult Pozsonyban, hogy az a zsidóságot a kormányzattal szemben képviselje. Ekkor az alkalmasság Prága adta a lökést, ahol a cionizmus legerősebb egysége Európában. A zsidóság politikai szervezkedése annyi eredményt ért el, hogy a választások alkalmával 80.000 szavazatot kapott a zsidó nemzeti párt egész Csehszlovákiában, de mandátumot nem. A mozgalmakkal szemben a zsidóság főleg tartózkodó álláspontot foglalt el. Főleg a ruszinszkói ortodox zsidóság. Így alakult meg Ruszinszkóban a zsidó ortodox néppárt, mely szintén politikai szervezet és a választásokból ki fogja venni a maga részét.

Mitán a zsidó nemzeti tanácsnak nem sikerült az egész zsidósági politikai alapon összehozni, losoncói 1921. június folyamán Sliavica összehívta négy megyének felekezeti képviselőit, hogy a zsidósági felekezeti szervezkedésének módjait megbeszéljék. Ez a konferencia megállapította abban, hogy mozgalmat indít, melynek célja a szlovenszkói zsidóság egyetemes egységi szervezése. Evégből megbírt dr. Vajda Béla főrabbi és dr. Oppenheimer egyházközségi elnököt, hogy a mozgalmat indítsák meg. Így jött 1922 júniusában a pöstyéni konferencia. Erről a gyűlésről már eleve elmaradtak az ortodoxok. Ellenben a kongresszusai, a statusquo és nacionalista csoportoknak sikerült egy közös platformot találniuk arra, hogy egyházi egységi szervezettel alkossanak. A régi nemzeti tanács természetesen tovább is működik politikai céljai elérése érdekében.

Meg kell jegyezni, hogy a pöstyéni alakulat: „a szlovenszkói zsidó hitközségek szövetsége”, a vallási konzervatívusok alapjára helyezkedett és intézkedéseket tett arra, hogy a csehországi radikális vallásirányzat, mely a szlovenszkói zsidóság nevelésével, gondolkodásával és egész mentalitásával el-

lenkenik, károsan befolyásolja az itteni hitéletet; ennek dacára az ort. iroda a pöstyéni gyűlés után köriratot küldött szét, melyben a gyűlést hasagnak, alakoskodónak, álszent-

kedőnek nevesi és a hosszátartozó hitközségek vallási intézményeinek használatától eltiltja a maga hitvit. A szövetség alapszabályai végleges megszövegezésük után a minisztériumban várják közeli jóváhagyásukat.

Az új csehszlovák kormány programja

Demokratikus jogrend és közigazgatási reform. Benes a külügyi helyzetről

— Az Új Kelet tudósítójától —

Prágából jelentik: Az új csehszlovák kormány október 24-én mutatkozott be a nemzetgyűlésnek. A törvényhozás terme ebből az alkalomból egészen megtelt. A miniszterek mindnyájan eljöttek. Az elnöki kérésre felolvasása után Tomasek elnök az új minisztereket mutatja be, majd elparentálja Benicka és Zaruba képviselőket. A parlament új tagjai a lemondott Sonntag képviselő helyett Haupt, Zaruba helyett Penykava és Paenicka helyett Hlavacsak letették az esküt. Brabec képviselő írásban jelentette be, hogy a szlovák néppártból kilép.

Esután Svehla miniszterelnök tartotta az exorzéját, amelyben a következőket mondta:

— Államunk politikai és parlamenti viszonyai tényleg a múlt óta nem változtak. Ezért azt a programot követem, amelyet előzőn a múlt év október 18-án kifejtett. A kormány első feladatának tekintem a belpolitikai, gazdasági és szociális viszonyok nyugodt fejlődésének biztosítását, amihet elegendő törvényhozás és az öklakosság érdekeit számbavevő kifogástalan közigazgatási szüksegek. A kormány gondoskodik a jogrendről és ezért megfelelő törvényjavaslatokat fog benyújtani. A közigazgatás összes szervei gondoskodni fognak a demokratikus jogrend fentartásáról. A közigazgatási reformokat január 1-én életbe léptetik és élebe lép akkor az új vármegyei közigazgatás Szlovenszkón, amellyel fontos lépés történik a közigazgatás egységesítésére és autonómiájára felé.

— Ruszinszkót illetően a kormány meg fogja tenni azokat az előkészületeket, amelyet a germán szövetség és az alkotmány érvényesítéséhez szüksegek. A kormány ezért minden erővel oda fog hatni, hogy a közigazgatás az egész államban egyenlő elvek szerint működjön.

— Az állambéke alapfeltétele a nemzetközi viszonyok egysúlyának állandósítása, amire a csehszlovák állam mindig törekedett. A kisanant államainak szövetsége a közép-európai béke megvédésének garanciája és lehetővé teszi más államokkal is a gazdasági érintkezés kimélyítését.

— A mai idők legsürgősebb feladata a gazdasági nehézségek legyőzése, amihet a csehszlovák állam minden előfeltétellel rendelkezik. Ha összehasonlítjuk gazdasági helyzetünket más államokéval, akkor látjuk, hogy könnyebben tudjuk elvisselni a mai gazdasági krisist. Látjuk azt is, hogy valutánk emelkedésével nagy szerepe volt a spekulációnak, mely itt akarta behozni a német márka zuhanása folytán szenvedett nagy veszteségeit. Bizonyos azonban, hogy valutánk kellő értékelésének oka gazdasági viszonyaink rendezettsége és külkereskedelmi mérlegünk aktív volta.

A külföldnek ez a helyzet megmutatta, hogy államunk életképes és a kormány az mindent meg kell tennie, hogy az állam további fejlődését biztosítsa. Az összes eredmények azt mutatják, hogy valutánk hanyatlására még csak gondolni sem lehet. Valutapolitikánk oda kell tehát irányulnia, hogy értékeink a külföldi pénzügyi piacokon stabilizálódjanak és ezért pénzügyi téren kellőképpen fogunk gardálkodni és kiadásaink nem lehetnek nagyobbak, min-

bevételeink. Ennek a politikának ad kifejezést az 1923 évi költségvetés is, mely rem aktív ugyan, de reális. A miniszterelnök kifejti, hogy az adókat mérsékelni kell, mert a közigazgatásnak tekintettel kell lennie a lakosság fizetőképességére. Módosítani kell a vagyonnövekedés megadóztatásáról szóló törvényt is és erre az adózási reformra meg fognak történni az előkészületek úgy, hogy 1924-ben már egységes legyen az adótarhek arányos megosztása.

Ami a munkanélküliséget illeti, a kormány a munkanélküli segítyt nem vonja meg addig, míg munkaalkalmat nem tud teremteni. A földbirtokreform végrehajtásának előkészítő munkálatai a jövő év végéig befejeződnek. A véderő kiépítését a kormány folytatni fogja. Az iskola-program végrehajtására, főleg a brazilavai egyetem kiépítésére, nagy gondot fog fordítani.

Megoldásra vár az állam és az egyház viszonyának szabályozása is és ebben a kérdésben is megteszi a kormány a kellő előkészületeket. További programja a kormány a szlovenszkói és ruszinszkói vasutak kiépítése, továbbá a postai tarifák lezárítása. Új polgári és büntetőtörvénykönyvet fog kidolgoztatni. Minden erővel akarja szorítani az árakat, főképen az élelmiszerek árát.

Kijelentette a miniszterelnök, hogy a kormány teljes megériéssel viseltetik

Lloyd George harci riadója

London, okt. 26. Lloyd George a nemzeti liberálisok mai összejövetelén kifejtette pártbeli politikáját. Kijelentése szerint a kormánnyal szemben fair playt kell tannissítani. Támogatni kell a béke politikáját. Ha Anglia a tengersizorosok kérdésében

akcióját és politikáját teljesen a szövetségeseitől tette volna függővé, úgy a tengersizorosok szabadsága elveszett volna.

A jóvátételi kérdésről kijelentette, hogy Németországra nem szabad olyan fizetési terhet rakni, amely teljesítő képtenségét felülmulja.

— Mérsékeljék Németország fizetéseit, azonban nem kizárólag Angliá rovására. Szeresd felebarátodat, mint önmagadat, de ne jobban.

Az Oroszországgal kötött paktum egy-két hónap múlva véget ér. Lloyd George a paktum megújítását kívánja, amely az egész Európát átölelő békét okozza. Amíg Amerika valamennyi nemzete és Amerika miniszterei a népszövetségben, addig a népszövetség nem felelhet meg céljának.

Szlovenszkó és Ruszinszkó speciális viszonyával szemben és elég erősnek éri magát hozzá, hogy az állam érdekeit minden körülmények között megvédje.

Svehla miniszterelnök exorzéját a szlovák néppárt és a kommunisták képviselői gyakori kösbeküldéssel kísérték. Mikor a miniszterelnök a munkanélküliek támogatásáról beszélt, a német szocialdemokraták padjaikra plakátokat ragasztottak ki ezzel a felirattal: — Le a nagy munkanélküli segélyekkel!

A szlovák néppártiak és kommunisták lármája közben kezdte meg beszédét Benes külügyminiszter a külügyi politika fontos kérdéseiről, nevezetesen az osztrák problémáról, a csehszlovák-olasz és a csehszlovák-osztrák tárgyalásokról. Kijelentette, hogy a magyar propaganda helyzete alanguztus havában a sajtóban a kisanant és Olaszország köti konfliktusáról szóló híreket.

Hangsúlyozza, hogy Csehszlovákiának minosenek háborus tervei és nem üni Közép-európában senkivel a rivalitás politikáját.

Kijelentette, hogy a csehszlovák-osztrák kereskedelempolitika tendenciája, hogy idővel időre meg egyezés jöjjön létre a kereskedelempolitikai irányelvekre nézve kétoldalú szerződések formájában. Kijelentette, hogy Csehszlovákia nem vállalhat garanciát Ausztria kölcsönére, mert belpolitikai okok nem engedik. A genti jegyzőkönyvekkel szemben Benes nem tejtette ki álláspontját.

A szenátus is ülést tartott, amelyben a miniszterek beszétek voltak.

Prága, október 26. Benes a parlamentben Ausztria ügyéről szólva, reményét fejezte ki, hogy az Ausztria szanálására irányuló terveket az összes osztrák pártok elfogadják és végrehajtják. Csehszlovákia nem fog pénzügyi ellenőrső megbízottat küldeni Bécsbe, mert nem akarja megsérteni Ausztria szuverenitását. Az ellenőrső a népszövetség fogja gyakorolni. Csehszlovákia Közép-európában a statusquo politikáját követi, ami nem sérti Itália és Románia érdekeit.

Az Amerikával való együttműködés az angol kormány egyik főcéljának kell lennie. Belpolitikai téren a kereskedelem és az ipar fejlesztése a fő cél.

A munkáspárt hadat üzent nekünk és a szocialista rohamnak védelemből ellent kell állni. A független liberális párt szintén hadat üzent híveinknek. Nem akarom Bonar Lawt reakciónarúsnak mondani, de

exponált állásokba nevezett két vagy három kimondott reakciónarúst.

Az alsóházban megfelelő számú csoportnak kell lenni, amely lehetlenné teszi a kormány számára, hogy Angliát akár jobbra, akár balra a szélsőségekbe vigye.

— Százharmincmillió márkát ajándékozott egy ismeretlen a Keren Hajjeszódaak. Egy oroszországi származású zsidó, aki nem akarja nyilvánosság elé vinni nevét, százharmincmillió német márkát ajándékozott a Keren Hajjeszóda javára.

Eredeti gyári árban
kötött kabatok, swetterek, harisnya és keztyű
Blatt
kötött-szövött ártárház
Cluj, Főter 13. 1924

RÖTÖTT RUHÁK, KABÁTOR
4909-1
és mindenféle kötött áruk készítésére megrendeléseket elfogad bármely színben a legújabb divat szerint
A RÖTÖ- ÉS SZÖVŐIPAR DEJ
— Minden cionistának el kell olvasnia Nachum Szokolov művét, az „Új Zsidó”-t.

október 27
a cseh
atot
dősítónk: A
kereskedelem
határviszálga-
ította. A jó
ól és más
l potomáron
ani, de ezt a
nehézsít, hogy
aki ezen az
ában pészah
szerint az
t a vámvizs-
ss téve, hogy
k által viss-
t a pénzügy-
ellenőrséget
ellenőrséget
kifizetésen
holmit. Sőt
a pénzügy-
og tartani az
árak után a
szólását hol-
as illető. A
at első áldo-
aki saját
ol szövetségi
ria szociem-
özegek meg-
tényél a
biregőt és
stókat fizet-
adóról meg-
ulatból meg-
vállomását,
gyanúsítanak
A vámtörze-
galmiadó ki-
tesszen nem
a nemcsak a
kereskedő
s a vámtör-
s a csempé-
tethetővé tes-
gei öthátod
ot árú után
Készítés
sték alá eső
edély szük-
pában csak
etekben adja
elfoglalt árú
ai be nem
píyan utas,
uspán tájé-
to be a be-
t jelentette
át csempé-
nem forog
áján körül,
tóságoknál,
sírányítók
angvont rá-
sót Kál-
itt áll elő-
amit tör-
póltam. A
táhtikus is
ak felé —
án át lejn-
l a népes
hajó siklott
és öntötte
at olyano-
szólított,
vonultak
mentek, a
et könnyű
uk, a jár-
at. Parasz-
rov, mun-
os is velük
az ezredé-
ával elűtött
még a
hátán oi-
köive egy
szony meg-
hne.
arka, szon-
azonban
figyelmét a
és a ki-
pilonot és
yát bibor-
Anchidnak,
(Folytatjuk.)

HIREK

Grozavescu a zsidó nők estélyén. A kolozsvári Román Opera kiváló tenoristája, Grozavescu a zsidó nők estélye művészi programjában operáriákat fog előadni. Közöljük ezúttal, hogy a rendezőbizottság ülését nem szombaton, hanem vasárnap délután három órakor tartják a Park-kávéház emeleti termében.

Kit terhel a felelősség a lupényi katasztrófáért? A lupényi táviró és telefonszárazó miatt szükséges értesítéseket kaptunk a katasztrófa következményeiről. A mentési munkálatok a legnagyobb apparátussal folytak és reméljük, hogy néhány napon belül teljesen végetérnek. A hivatalos bizottság tegnap megjelent a szerencsétlenség színhelyén és erélyes nyomozást indított, hogy a katasztrófáért kit terhel a felelősség. Egyes verziók szerint a szerencsétlenséget a szerencsétlenül járt bányászok valamelyike okozhatta aszállt, hogy a lámpát vigyázatlansággal kinyitotta vagy a sötétben megbotolva, eltörte és az így összegyűlt gázzal fellobbant.

Románia részese-e a német jóvátevében. A román kormány intervenciójára a szövetségesek elhatározták, hogy a Németország által természetben fizetendő kártérítési összegből 24 millió aranymárka értékű kártérítést juttatnak Romániának. A kormány ez összegért mosdonyokat és vasúti anyagokat fog Németországból szállítani. Ennek keresztülvételére egy román bizottság utazott Wiesbadenbe.

Stürgkh sorsával fenyegetik Seypelt. Bécsből jelentik: Az ügyesség utasítására a „Rothe Fahne” szerkesztőségében a rendőrség házkutatást tartott. Ez alkalommal több iratot lefoglaltak. Az eljárásra az idén új sajtó egy nemrégiben megjelent képe adott okot. A képen Seypel előtt megjelent a meggyilkolt Stürgkh gróf szelleme, aki figyelmezteti Seypelt mai politikájának folytatásától, nehogy Stürgkh sorsára jusson. Az eljárás a keresztény-szocialisták feljelentésére történt, akik a képből a kancellár meggyilkolására irányuló ígatást látnak.

A dési zsidó négyzet estélye. Dési tudósítók írja: Jeleztük már, hogy a dési zsidó négyzet egy műkedvelői előadás keretében műsorra tüste Bus Fekete László „Buzavirág” című darabját, ami élénk feltűnést keltett. A tárgyalásosság kötelesség szerű elvének tesszünk eleget, midőn lezárjuk, hogy a négyzet jóhiszemű levedéséből, nem ismerve Bus Fekete László reánk néve bus szereplését — tüste műsorra a darabot. Jóleső érzéssel vesszük tudomásul, hogy a négyzet elkönyöje egy nobilis gesztussal elejtette a darabot s a kontemplatív estélyt új és nvös műsorból állította össze.

Bibó Dénes a rendőrségen. Budapesti jelentik: Bibó Dénes, akit tegnap Vágó Jenő, a Tisza-part volt vádlottja súlyos testi sértésért feljelentett, megjelent a rendőrségen. Bibó vallomásában elmondta, hogy az Ausztria-kávéházban mulatott záróra után. A pincér felszólította a többi vendéget, köztük Vágót is, hagyja el a kávéházat. Vágó azt felelte a pincérnek, hogy amíg a bérnyilkos Bibó bennmarad a kávéházban, addig ő sem hajlandó távozni. Bibó ezért a kifejezésért inzultálta Vágót.

A Prahova völgyében havazik. Bukarestből jelentik: A Prahova völgyében tegnap egészen Baocoi vidékéig havazott. A széplelkű természet eltakarja a borzalmas szerencsétlenségek színhelyét. Az utasok vigasztalhatják magukat. A következő katasztrófa enyhébb lesz az eddigieknél. A zuhanás erejét felfogja majd a vastag hóréteg. Ez is valami.

Vallásüldözés Szovjetországban. Odesszából jelentik: A közoktatásügyi népbizottság újabb ismét elrendelte az összes chéderek bezárását. Tizennyolc éven aluli gyermekeket semilyen körülmények között nem szabad vallásoktatásban részesíteni. A héber tanítás körül szigorúan ellenőrizni kell, nehogy az ifjak a Tórárt és a prófétákat tanulják.

A kolozsvári sakkverseny hatodik fordulójának legnagyobb szenzációját Boer első veresége képezte Astorral szemben, aki szép kombinációval megmattolta ellenfelét. Ungur ügyes vezéraldozattal minőséget és partit nyer Szekkovics ellen. Mendelsohn Logotetthi gróft győzte le. Tusar pedig Rozvánt. Tóth gyors partival végzett Poppal, a nap legérdekesebb játszmája a Dragos P. Schittlender féle volt, amelyet hosszú és igalmas küzdelem után előbbi nyert meg. A Marincser Astor féle függő játszma Marincser győzelmével végződött. Független maradt a Davida—Koppány-játszma. Az első csoportban Mendelsohn 4 (4), gróf Logotetthi 3 (6), a második csoportban Dragos P. 5 (5), Tóth 3 (4), a harmadik csoportban pedig dr. Boer és Marincser 5 (6) vezetnek.

Bonyodalom egy gyáralapítás körül. Még a nyáron történt, hogy a kolozsvári rendőrségi sajtóiroda információja alapján az Uj Kelev megírta, hogy az aradi „Alfa” vegyészeti gyár feljelentést tett Birnstill Henrik és Zucker Irán ellen, akik — a feljelentés szerint — az „Alfa” megkötésével konkurens vállalatot létesítettek maguknak Temesváron. Az érdekes híradást azóta a többi kolozsvári lap is leközölte egyoldalu információ alapján. Megbíztunk, dr. Huszár Odóna temesvári ügyvéd útján Birnstill Henrik és Zucker Irán most közlik velünk, hogy az „Alfa” feljelentésnek tartalma nem fedi a valóságot, mert sohasem voltak az aradi gyár alkalmazottai és így nem is juthattak abba a helyzetbe, hogy az „Alfa” pénzén gyárat alapíthassanak Temesváron. A tényállítás az, — mondja dr. Huszár — hogy Birnstill Henrik, mint bejegyzett temesvári kereskedő, úgynevezett „soha Aradon nem lakott, a szokásos ügynöki jutalék ellenében többek között az „Alfa” gyár termékeinek eladásával is foglalkozott. De miután az „Alfa” nem volt versenytüpe és Birnstill jutalékait sem birta fizetni, sőt igen gyakran kölcsönöket vett fel Birnstilltől, az ügynöki viszonyt — Birnstill 1921 májusában felbontotta és ennek megtörténte után kizárólag saját erejéből, minden idegen segítség nélkül, Temesváron vegyészeti gyárat alapított. Ebben az alapításban tehát sem az „Alfa”, sem a cluj „Corvin” vállalatnak semmiféle része nincs és soha nem is volt. Zucker Irán mérnök a „Corvin” igazgatóhelyettese és az „Alfa” felügyelőbizottsági tagja volt. Ebben a minőségben Birnstill-féle gyár alapításában részt sem vett, hanem csak amikor a „Corvin”-nál betöltött állásból önkéntes felmondással távozott és egyidejűleg az „Alfa” felügyelőbizottsági tagságáról is lemondott, lépett be társnak az akkor már tüzemben lévő Birnstill-féle gyárba.

A Keren Kajemet és a Keren Hajjeszód közötti megállapodások. A Keren Hajjeszód és a Keren Kajemet központi irodái most közli a Nemzeti Alap és az Ujjáépítési Alap között a gyűjtési módszerekre vonatkozó megállapodásokat. Ezek szerint a Keren Hajjeszód elismeri a Zsidó Nemzeti Alapnak eddig gyűjtött gyűjtési módszereit: a virág és zászlónapokat, a bazárokat, a tányér és persely gyűjtéseket. A Zsidó Nemzeti Alapnak azonban tartózkodnia kell önkéntes adósok meghonosításától. Bizonyos záradékok gondos-

kodnak arról, hogy olyan Keren Hajjeszód jegyzések, amelyek alatta maradnak az egyes országok számára megállapított minimális jegyzési összegeknek, hogy ezek a Zsidó Nemzeti Alap javára átutalhatók legyenek.

Botrány a pesti városházán. Budapesti jelentik: A főváros legutóbbi közgyűlése alkalmából tárgyalták Szabó Sándor tiszti főorvos nyugdíjaztatási ügyét. Az erre vonatkozó előterjesztés felolvasásakor az ellenzék tapsal tüntetett a tiszti orvos mellett. A taps átragadt a többségre is és Pakots József megragadta az alkalmat Szabó érdemeinek méltatására. Baracs Marcell kérte a többséget, hogy ebben az esetben kapcsolja ki a politikát és kérjék fel Szabót, hogy viselje továbbra is az orvosi tisztelet és mig teljes erőben van, ne menjen nyugdíjba. Csilléri ez ellen hevesen kikelt. Erre óriási botrány tört ki és az elnök szavazást rendelt el. A szavazáskor a keresztény párt egyes tagjai kivonultak, többen nem szavaztak, néhányan az ellensékekkel mentek. A tanács tagjai közül senki sem szavazott. Az eredményt nagy lármában hirdették ki. Eszerint Szabót nyolc szavazattal többséggel nyugdíjba küldték.

Fényes Samu felolvasó körútja. Kassáról jelentik: Dr. Fényes Samu kassai előadóestélye és „Az élet mélyéig” című drámájának nagyszerű bemutatása után október 18-án Beregszászon tartott szabadelőadást a zsidóság történetéről a XIX. században. Majd Jidli második változásából olvasott fel részleteket. A termet szűkös megfűtött és a tárgyaló problémák iránt nagy megértséssel viselő közönség lelkes tapsal jutalmazta dr. Fényes Samu nagy és mély történelmi tudással, egyéni értékes filozófiával átgondolt előadást és a zsidóság életének belső ismeretéről, meleg szívvel tanuskodó felolvasását. Október 19-én Nagymihályon a rezsisszanceről tartott tudományos előadását, majd „A pirinó” című humoros novelláját olvasta fel egy ideált keresőnek s teteje felolvasó kör és megdicsőüléssel. Végül Jidli második változásából olvasott fel. Nagy közönség lelkes tapsal jutalmazta itt is a kiváló író. Pénteken Losonca utazott dr. Fényes Samu, ahol a legszebb auspiciumok mellett fogja felolvasó estélyét megtartani.

Csillagvizsgáló torony a Magastátrán. Kassáról jelentik: A Kárpát-egyesület érvényes terve, observatóriumot létesíteni a Kárpát hegység valamelyik megfelelő csúcán, a közeljövőben valószínűleg meg fog valósulni. A toronyt a gerlachfalvi oszcon (2668 méter magasban) akarják elhelyezni. A gerlachfalvi oszconak nemcsak az az előnye, hogy a legmagasabb oszcon Európa szíriazöldi éghajlatú részének, hanem mindent aráló helyzeténél s központi fekvésénél fogva a Magastátrán az a hely is, a melyen az időjárás menését minden zavaró körülmény nélkül a legegyszerűbben lehet megfigyelni. A terv szerint az observatóriumot a oszcon kavernába helyezik el, melyet a csuszómegebe robbantanak be s csak a műszerek elhelyezésére szolgáló talpasokat építenék a sziklák fölé. A forgalmat kötélfelvonó bonyolítaná le. E felvonó vagy a felkai völgyből vagy a hegyfalakon át a batifalvi völgyből vezetne fel. A sodronypálya kiinduló állomásához a feljáratot megfelelő kocsikat kiépítésével és magasan fekvő menházak felállításával kell majd biztosítani.

Nagy ékszerlopás a vonaton. Marosudasról jelentik: Barta Isidor marosudasi ékszerest tegnap este Kolozsvár felé való utaztában a vonaton kirabolták. Az ékszerész, aki egy elsőosztályú fülkében utazott, Aranyosgyéres tájékán egyik börtönjé lába alá tette. Néhány kilométerre az állomástól, amikor a vonat teljes menetsebességgel

haladt, egy idegen, vasutas egyenruhába öltözött férfi belépett a fülkébe és Barta Isidor lába alá kirántotta a börtönjé, kifutott a folyosóra és a robogó vonatról leugrott. A vészfék közvetítésével a vonatot megállították, az utasok a rabló keresésére indultak, de nem tudták megtalálni. A börtön ruhákat és ékszereket tartalmazott fülkéről belülről egy pilló löi értékben.

Felemlik-e az állatkiviteleit? Az erdélyi és bánati állatexportőrök és mésezárosok körében az a hír terjedt el, hogy a kormány az állat kiviteleit vámját kilogrammonként tíz leire fogja felmérni. Nem tartjuk valószínűnek, hogy a kormány tényleg ki akar adni ilyen rendelkezést, amely nemcsak az állatexportort bántaná meg, de háros hátsáit a szeszgyárosok is megérintné, akik óriási élőállatállományt bízaltak export célra. Abban az esetben, ha a kivitelei díjat mégis fel akarnák emelni, elengedhetetlenül szükségesnek tartjuk, hogy a kormány kikérje az érdekeltek előzetes véleményét.

Ujabb módosítások a vámtarifában. Bukaresti tudósítók jelentik: A legfelsőbb vámbizottság folytatódóan ülésén ismét több árucik vámját módosították. A kakaó és tálcsoaladé behozatali vámját 15 leire, a papcellánál felvő vámját heven baniról 3:50 leire emelték kg.-ként. A kestyűbőr, lak és színes bőr vámját 40 ról 60 leire emelték, ezeken kívül 180 le luxsvámot is kell fizetni kg.-ként. A börtönműmúru vámját 45 ról 80 leire, az evésőszóit börtönműmúru pedig hatvan leire emelték. Ezek után is külön luxsvámot kell fizetni. A gépszik, papírzsákok, gallér a manasztá vámdíjának megállapítását a legközelebbi ülésre halasztották, amely október 23-án lesz. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara ezzel kapcsolatban felhívja az érdekeltek figyelmét, hogy észrevételeiket és esetleges előterjesztéseiket, vagy panaszukat terjeszék be a kamara titkárságához, vagy pedig közvetlenül a legfőbb vámbizottsághoz Bukarestbe, a pénzügyminisztériumba.

A fascisták Rómába akarnak masírozni

Róma, október 26. A nápolyi fascista kongresszussal egyidejűleg felújultak a kommunisták és fascisták közötti harcok. Pápigoban az összerúgóerekek alkalmával egy fascistát megöltek, többeket megszebesítettek. A fascisták felgyújtották a kommunisták házaikat. Nápolyban is ütközött volt a lakosság és a fascisták között. Tizenhat ember súlyosan megszebesült. Mussolini kijelentette, ha a kormány nem enged át a hatalmat a fascistáknak, erőszakot vesz ki a hatalmat és bevonnák Rómába. A fascisták Mussolini kijelentését vilárossal tetszéssel fogadták. Mussolini felszólította a fascistákat, hogy az ország minden részében fojtsák meg az uralkon levő osztályokat.

Fenyő és Braunfeld
világvárosi ékszerüzlete
Cluj-Kolozsvár, Főter 15. sz.

ARANY, EZÜST, DRÁGAKÓ, ÉKSZEREK ÉS MUIPARI AJANDÉKTÁRGYAKAT TELJES BIZALOMMAL VASAROLHAT

Arany, ezüst és acél órákülönlegességek. Longines, Omega, Schaffhausen órák fölerakata.

Telefon 6-43.

PALESZTINA vetített képes előadás

vasárnap, október 29-én délelőtt fél 10 órakor az Urániában. Jegyek 6, 10, 15 és 20 leiert az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség központi inodájában (Calea Regele Ferdinand No. 48) és az előadás napján a helyszínen

Az unalmas ember a brit politikában

- Az Új Kelet tudósítójától -

Heine mondotta egyszer, hogy az unalom vagy unalmasság eltappráztatja a franciákat. Robespierrel kapcsolatban mondotta ezt, aki benső lényében annyira nem látszott franciának, annyira híján volt minden szellemességnek, olyan kevéssé volt elegáns és egyáltalán nem volt mozgókéony. Az amerikaiak és az angolok között is tapasztalható ilyen fajta felcsúszás: kiváncsiság olyasmira, amit a politika házikosítjának lehetne nevezni, az okos és nyugodt középesség felé, ami a politikai stabilitásnak, megbízhatóságnak és becsületességnek legjobb bizonyítéka. Azért kellett a híres törvénypolitikusnak lord Churchillnak is tönkremenni, mert olyan kevéssé felelt meg ennek a kíváncságnak és mert minden temperamentuma, minden izzó szenvedélyessége mellett még a lelki szoliditása az, amit az angol nyilvánosság a jellem alapjául követel. Dicséri még idején amentette magát a lordok házába, hogy megmeneküljön a hasonló politikai sorstól. Az alsóház vezéréül a legmagasabb emberek egyikét hagyta maga után azok között, akik valaha is himnusz szerepet játszottak Angliában: sir Stafford Northcote-t és nagy elismeréssel talált abban, hogy mint politikai faun, aminek mindig is megmaradt, ezt az ő helyettesítőkalkománálán bünyölvölja. Ha a párt fiatal tagjaival sir Staffordról beszélt, sohasem mulasztotta el, hogy ironikusan föl ne dicsérje respektabilitását. Öröki mosollyal tette hozzá: igen, unakodó volt én is respektabilis voltam. Az egyszerűség iránt való hasonló skartat győzött akkor is, amikor lord Harrington elpartolt Chamberlaintól. Ez az államférfiu is teljesen szürke egyéniség volt és nyoma sem volt benne ellenfelének ötölvívői keménységétől. És mégis: a védővámok apostolának, Chamberlainnak, a gyógyó szónoknak, a nagyobb Británia megteremtőjének, száz esztendő óta a kapitulánia kellett a józanág és a politikai komolyság embere előtti.

A mai napokban is hasonló dolgok esnek meg Angliában. Bonar Law-ban nincs egy szikrányi szellemesség nyoma, se a fantáziának és szónoki képessége alig emelkedik az átlagon felül. Angol embernek sohasem fog eszébe jutni, hogy gyanúnyeret adjon neki, úgy mint ahogy például Balfour fiatalabb éveiben Fanninak hívják véakissas onyos gyöngédsége miatt, vagy shogyan például Disraelit röviden Disraelinak becézték. Az új miniszterelnök tökéletesen hüvös, tisztelátsu koponya, - Kanadában született, de Skóciországban nevelkedett, ahonnan Anglia nagyon sok kiváló emberét nyerte. Bonar Law csak úgy mint Chamberlain, gazdag szülői gyermek és csak úgy mint Chamberlain, erős szálak fűzik sz iparhoz és régebben a glasgovi vasiparcsok szervezőjének emleke volt. Arca a leglégszebb kontrasztban áll ahhoz a buzorgó, ördögi és mégis olyan kimondhatatlanul vonzó kedvességhez, ami Lloyd Georgeot annyira jellemzi. Egyenesen néz maga elé, merav szemekkel, álla buldogoszerű, erős és határozott minden vonalában, de a maga egészében olyan, hogy ha az utcán találkozna vele az ember, nemigen keltene olyan érzést, hogy olyanvalaki ment el szemünk előtt, aki arra született, hogy egy birodalmat vezessen és hogy a leghatalmasabb kríziseket, amelyek valaha is megrengették kulturánkat, legyőzze. Bonar Law unalmas és mégis győzött és a ravasz kelta, a hatalmas demagóg és népszérv megbukott vele szemben.

Fel kell vetni a kérdést: mit várhat Európa és ami bennünket ugyanilyen közelről érdekel, mit várhat a cionizmus ettől az ujembertől. Formailag övé az alsóház többsége, de valóságban kormányának csak a feladata van, hogy a Ház feloszlását keresztül vigye és az új választásokat kiírja. Így tehát az a kabinet, melyet mostan fog megalkotni, csak átmeneti jellegű lesz és már csak azért is valószínűleg el fog kerülni mindent, ami nagyobb szerű vagy permanens fordulatokat idéálhatna elő az angol politikában. Továbbá: Lloyd Georgeot még mindig hatalmas seregek reprezentáló hívei veszik körül és az új ember valószínűleg meg fogja gondolni, hogy százazrek még mindig nagy tiszteltetlenséggel és bűnső odazással vannak a politika eszidősserint letűnt vezére iránt. Egyébként is Bonar Law külügyminisztere ugyanaz maradt, mint aki Lloyd George alatt volt. A Marquis of Curzon és ezért nem tétellezhető fel, hogy hirtelen egészen más és szögösen ellenkező politikai irányt venne fel, mint elődje. Valószínű, hogy Bonar Law is csak úgy, mint a két nagy parlament párt minden más államférfia is, komolyan akarja a Franciaországgal való jóviszonyt és ebben a törekvésében csak segítségére lesz az a körülmény, hogy Lloyd George olyan sok gyűlöletet és megbotránkosítást keltett politikájával, hogy már a tiszta miniszterválasztás is valóságos ujjongást keltett Párisban. De azért semmiképpen sem kell hinni, hogy Bonar Law szolgáló módon alárendeli magát az antant gondolatának. Még nagyon jól emlékeztetben van, hogy rövid

idővel ezelőtt egy nyilvános irásában fenyegette meg a franciákat, hogy Anglia a teljes érdektelenséget fogja kimondani a kontinentális politikában, ha Franciaország nem fog alkalmazkodni Anglia keleti kívánságaihoz. De épen úgy mint Angliában, Franciaországban is erős lett a vágyakozás a kevésbé komplikált és kevésbé rafinált politikai módszerek iránt és sokkal kevésbé féltek Bonar Law kemény kezétől, amelyet mindig is kissé durvának tartottak, mint elődjének kaucautszerű légsyágától. és megbízhatatlanságától. A franciák azt remélték, hogy könnyebb dolguk lesz vele és tisztább egyetértésben működhetnek együtt, mint a mindig idegessen vibráló egyszerű dühöngő, aztán megint csudálatosan engedékeny Lloyd Georgeval. Ami Anglia keleti politikáját és ezzel kapcsolatban a palesztinai zsidó nemzeti otthont illeti, teljes bizonyossággal lehet állítani, hogy Bonar Law kormányzatában ebben a tekintetben a legcsekélyebb változást sem jelent. Említettük már, hogy Bonar Law külügyminisztere ugyanaz maradt, mint aki Lloyd George kabinetjében intézte Anglia külügyi politikáját. Már ez is elég biztosíték arra, hogy a Palesztinapolitikában semmiféle változás nem történhetik. Mindehhez azonban hozzájárul még az is, hogy maga Bonar Law személyesen is már a legrégebbi idő óta exponált híve volt a Balfour-deklarációnak és Balfour maga is személyes és politikai barátai köré tartozik. Nem egyszer a parlamentben védte meg az angol hivatalos álláspontot a Palesztinai ellenes jingókkal szemben.

Dreyfuss-per Amerikában

Gyilkossággal vádolnak egy zsidó kapitányt

London, október 16.

Kimondhatatlanni sötét botránytól forr most Amerika demokráciája. Egy katonai kikk, még nem egészen kiderített okokból, a hazafisság álarca alatti öszeszakadt a hadsereg egyik kapitánya ellen, ahinek más büne minosen csak az, hogy zsidó és talán az is, hogy a legképzettebb és legambiciózusabb tisztak közé tartozik. Ugyanazzal a szisztemával lájtják az amerikai kövéleményt, mint annakidején a francia kövéleményt lájtották a Dreyfuss-perrel. A kormány és a szenátus vezetői férfiai mindent elkövetnek, hogy ilyen szégyennel el re gyalázhassák az amerikai demokráciát, de ebben a küdelemben egyelőre nem a tisztességeselemek kerelkedtek felül, hanem a tisztességtelenek. A lelketlen embervádásatról a Newyorkban megjelenő "The Day" a következő részleteket közli:

Cranghit őrnagyot néhány hónappal ezelőtt meggyilkolták. A vizsgálat nem tudta kideríteni a gyilkosság körülményeit és csak annyit állapított meg, hogy bizonyos tények arra vallanak, hogy nem közönséges bosszúnak esett áldozatul az őrnagy és inkább az látszik valószínűnek, hogy valakinek utjában volt és az ölte meg.

Ez a dodoni köntörfalásás gondolkodóba ejtette a közvéleményt. A sajtó több öszinteséget követelt. A vizsgálat azt sejtette, hogy az irottatos bünt azért követte el valaki, hogy ezzel olyan bünt leplezzen el, amely még a gyilkosságnál is förtelmesebb. Ki lehet az, aki erre rávetemedett? A vizsgálóbíró hallgatott. Ez még jobban izgatta a közvéleményt. Amerikai szokás szerint maguk a lapok is nyomoztak, de eredménytelenül. Az "Evening Post" így foglalta össze nyomozásának eredményeit:

Nemcsak nyomra, de még gyanúokra sem találtunk. Nem sejtjük: ki ölte meg Cranghit őrnagyot és miért ölte meg? Mi csak sajnálni tudjuk az áldozatot, mert szigorú és puritán katonai volt és sok szolgálatot tehetett volna még az amerikai demokráciának.

El sem tudjuk képszelni, mi történe pécióán, ha kiderülne, hogy a löszerszállítások körül visszaélések történtek? Nyilvánvaló, hogy elfogadható felvilágosítást csak Cranghit őrnagy adhatna, aki az ellenőrző bizottság elnöke volt. De a derék őrnagyot megölik. Reméljük, hogy a löszerszállítások rendben törtétek.

Ez még a vizsgálóbíró kijelentésénél is titkosabb volt, de a legtöbb ember mégis gyanította, hogy valami célzás, vagy talán vád is húzódik meg a ravaszul megfogalmazott sorok között. És az emberek hirtelen fordulattal a konkrét tényről átosaptak arra, amelyet konkrétizálni még nem lehetett. Már nem is a gyilkosságról beszélték, hanem a löszerszállításokról. Ugyon mi történhetett a löszerszállítások körül? Ugy látásis, hogy az államot meglópták. Kik loptatták meg az államot? Hát erre csak Cranghit őrnagy adhatna feleletet. De őt meggyilkolták.

A közvélemény nagyon közelre járhatott az igazsághoz, meri egy hitetlen felrobbant ána ezéztória az igazságkeresőket. Egészen váratlanul a következő kommuniké jeleni meg a lapokban:

Cranghit őrnagy meggyilkoltatása ügyében olyan fordulat állott be, amelyre még a vizsgálat se számított. Súlyos gyanúok alapján tartóztatták Robert Rosenblüth kapitányt, aki a meggyilkolt őrnagy barátja volt. A vizsgálat kiderítette, hogy Cranghit őrnagy, aki Rosenblüth kapitány közvetlen fölöttese volt, szolgálati szabálytalanságok miatt a kapitánnyal összekülönbözött. A kapitány súlyosan fenyegető kifejezéseket használt az alkalommal és csakugyan kétségtelen, hogy ő gyilkolta meg az őrnagyot.

Rosenblüth kapitány megvádolása úgy hatott, mint a bomba. A közönség pártokra szakadt, az egyik szenvedélyesen tagadta, a másik párt szenvedélyesen hitte a vádat. Ő maga nyugodtan és önérefolesen viselkedett. Be-

bizonyította a vád tarthatatlanságát és a legszigorubb vizsgálatot követelte maga ellen.

A vizsgálatot Dohorthy katonai főügyész vezette és többheti munka után a vádat elejtette. Rosenblüth e hivatalos rehabilitáció után újból visszatért a kaszányába és teljesítette a szolgálatát, mint azelőtt. Az ellenségei azonban nem nyugodtak bele a főügyész döntésébe és addig intrikáltak, amíg a vizsgálóbíró újból le tartóztatási parancsot bocsájított ki Rosenblüth kapitány ellen. Ez körülbelül három héttel ezelőtt történt. A becsületes közvélemény tiltakozott. Newyork és Washington legelőkelőbb emberei összefogtak, hogy a sötétben dolgozó reakció ellen az ártatlanni meghurcolt kapitányt megvédelmezzék. A mozgalom élén Felix Wabury, Anshorge szenátor és Selden államügyész állnak. Selden ügyész nyilatkozatot küldött a lapoknak, amelyben kijelenti, hogy emberek, akik visszatérnek a keresztény morállal, a keresztény szellem megvédésének ürügye alatt meggyalásznak az igazságot. Erős és szent hitem, hogy Rosenblüth kapitány ártatlan.

Vannak emberek, akik a bőrtüket féltik és ezek szövekezték ebben az aláváló öszeszakadásban, hogy egy emberáldozat irán sötét machinációktól a tünktő igazságszolgáltatás figyeimét eltérítsék. De a becsületes emberek nem fogják megengedni, hogy egy ocsmány Dreyfuss-perrel szennyezzek be az amerikai demokráciát.

Hasonlóan nyilatkozott Takoma anglián püspöke is. Anshorge szenátor megához a kongresszushoz fordult, azt követelve, hogy kongresszusi bizottság küldesse ki a Rosenblüth-affér megvizsgálására.

A katonai főügyész, aki egy isben már elejtette a vádat, érthetetlen páfördulással a reakciók mellé szögödött.

Rosenblüth kapitány nyilatkozatot küldött a bírónak a főügyésznek, amelyben kijelenti, hogy a legszigorubb vizsgálata téri. Sem a maga, sem a tanui részére nem kéri azt a védelmet, amelyet a törvény értelmében igénybe vehetne. Az ő tanui kézek aláírni olyan nyilatkozatot, hogy ha a kapitányt graud jury elő állítják, ők még ebben az esetben is tanuskodnak, ha olyan körülmények merülnek fel a tárgyslás során, amelyek miatt esetleg ő rajuk is kiterjesztés a vizsgálatot. A főügyész elutasította ezt az előterjesztést. Jury helyett a rendes katonai bírósághoz szögöködik. A takomai püspöknek és Anahorge szenátornak, akik a kapitány ügyében intervaniáltak, kitérő választ adott. A püspök csekkel a szavakkal bucsuzik el a főügyésztől:

Főügyész ur, ön kulturháboruba keveri az amerikai demokráciát. Am legyer. Mi fölvesseük a harcot és csak arra emlékeztetem, hogy becsületes emberek számára nincsen nekünk Ördögssigetünk. De ahhoz elég erőnk van, hogy a lelkiismeretlen tisztviselőket a köbeccsülésből kiüzük.

Az államminisztérium több tagja és a keresztény papság nagyrésze az Anshorge csoporthoz csatlakozott. Amerika demokráciája meg fogja védeni a becsületét.

Nathan Parker

— Anglia új gyilkoló szörnye. Londonból jelentik: Az állami gyakorlóterén hűlőbőrű újításokat próbáltak ki lövedékekkel és ágyúkkal. Bemutattak egy új ágyút, amely tizenhat hüvelyknyi kaliberű, bordereje huszonhat mérföld, a magasságha pedig tíz mérföldnyire visz. Bemutattak olyan tankokat is, amelyek kezelőszemélyzet nélkül, elektromos hullámok irányításával halszhatnak előre óráként tizenkét mérföld gyorsasággal. Ezek a harci páncélművek a legrosszabb utakon és folyókon is keresztülhatolnak. A gyakorlóterén közfelkúntást keltett egy ezer lörés motorral felszerelt óriási bombavető gép.

vasutas egyenru- belépett a fülkébe alól kirántotta a olyosóra és a ro- t. A vészfék köz- megállították, az seere indultak, de i. A bíróság re- tartalmassági ké- értékben.

az állathivitt és bánáti állat- rosok körében az a kormány az a biogramonként ni. Nem tartjuk kormány tnyleg ndelkészt, amely tot bémítaná meg, szeszgyárosok is i előállítási- céra. Abban az eli díjat mégis fel dbetetlenül szük- gy a kormány k előzetes véle-

tások a vámta- ndósítók jelent: nkésség foly- st több árucik A kakaó és táb- vánját 15 leire, émját heven ba- belték kg.-ként. A mes fiom bőrték emeltek, ezé- mos is kell fiesni áru vánját 45 ról tti bőrdisszmuárét ekké. Ezek után ll fiesni. A gép- aller a manasztia ísását a legkésé- ák, amely október ári kereskedelmi kapcsolatban fel- gyelmét, hogy leges előterjeszté- kát terjeszték be- hoz, vagy pedig o vámbizottsághoz gyminisztriumba.

ába aternak zni

26. A nápolyi sal egyidejűleg niaták és fascis- Papiánban az mával egy fascis- kát megebesi- felgyújtották a t. Nápolyban is ság és a fascis- ember súlyosan illai kijelentette, az engedni át a knak, erőszakkal at és bevonulnak k Muscolini ki- sésével fogadtás- se a fascis-átakat, minden részében lmon levő osz-

raunfeld kszervezlete , Főter 15. sz.

T, DRÁGAKÓ, S MUIPARI ARGYAKAT ALYMMAL OLHAT

acél órákülön- gines, Omega, rák fölerakata. 6-43.

adás délgi Zsidó helyszínen

Tüzifa házhoz szállítva: 4 méter vegyes 500 lei, 4 méter hasábos bükk vagy tölgy 850 lei, 100 kg. hasábos bükk vagy tölgy aprítva 40 lei, 100 kg. vegyes 34 lei. Telefonszámok 401-290

Frenkel Mór fatelepe

KÖZGAZDASÁG

A kereskedelmi és iparkamara közgyűlése

Közgazdasági tanács létszáma

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara tegnap délután félháromkor tartotta rendes évi közgyűlését. A népes közgyűlést Hevesi József iparkamarai elnök nyitotta meg, aki rövid bevezető beszédében vázolta a tárgysorozatot fontoságát. Ezután felolvasták a kamarának a királyhoz intézett fűzőlő táviratát, amelyben a koronázás alkalmával a kamara hódolattal üdvözli öfelségét és egyben hálás köszönetét tolmácsolja a trónbesszédében elmondottakért, amelyeket a béke s a felsőbb helyről jövő konzolidációra való készség megnyilvánulásának tekintenek.

Csotula Miklós titkár felolvasta a kamarának 1921-1922 évről szóló számszámát. A számszámadás szerint a kamarának a múlt évi 958 919 lei kiadásával szemben egymillió 71 907 lei vagyona volt. A rendkívüli bevételével a kamara jelenlegi tiszta vagyona 315.671 lei tesz ki. Balázs titkár előterjesztette a kereskedelmi miniszter leiratát, eszerint a kolozsvári kamara rendkívüli vámszámlákból 150 ezer lei államsegélyben részesül. A koronázás alkalmával a kamara tiszviselői kara október hóra kétszerezes fizetést kapott. A közgyűlés jóváhagyta a bizottság számszámadását.

Ezután Balázs Gyula titkár felolvassa a választott bíróságról szóló jelentését, hosszasan fejtegeti a választott bíróságok életberágóan fontos szerepét, amelynek hiánya már eddig is tetemes erkölcsi és anyagi kárt okozott Erdély és a Bánság közgazdasági életében. Az előadó szerint elkerülhetetlenül szükséges a választott bíróságok mielőbbi működése, mert a polgári bírók hiánya veszélyezteti a romániai kereskedelem jó hírnevét és vitás ügyekben az anyagi romlás süléire sodorhatja az érdekelteket. A kamara már hosszabb idő óta foglalkozott a választott bíróságok felállításának gondolatával, amelynek gyakorlati megvalósításáért jelentős lépéseket tett. Dr. Ládai István miniszteri tanácsor, az európai bíró jogiró és kodifikátor kapott megbízást egy olyan tervezet elkészítésére, amely az igényeket teljes mértékben kielégíti. A tervezet alapszámja szerint a választott bíróság a kamarának egy szerve lenne és a működése kapcsán felmerült kiadásokat az érdekeltek térítik meg. A választott bíróság öt tagból állna és kötelező itéletet hozna vitás esetekben. Tagjai kereskedők, iparosok, gyárosok, gazdák és jogászok lennének, akiket az érdekeltektől delegálnának. Az előadó indítványára a közgyűlés végleges megbeszést adott dr. Ládai Istvánnak az előkészítő munkálatokra vonatkozólag azzal az utasítással, hogy a bíróság a lehető legrövidebb időn belül kezdje meg közgazdasági szempontból fontos működését.

A közgyűlés ezután foglalkozott a közgazdasági tanács megvalósításának eszméjével. Es nem új törv és a kereskedelmi kamarát csak a világháború és az impériumváltozás gátolta meg abban, hogy közgazdasági tanács néven azelőtt nyolc évvel ne jöjjön létre. A közgazdasági tanács tulajdonképpen az érdekképviselet közös szerve lenne és irányító szerepével fontos problémákat oldhatna meg, amelyeket a mai kamarai rendszer mellett nem lehet gyorsan és áldozat nélkül elintézni. Balázs Gyula titkár-előadó szerint a közgazdasági tanács hat albizottságból állna, amelynek elnöke a kereskedelmi kamara elnöke lenne. Az albizottságokban nyolc-tíz olyan egyén foglalhatna helyet, akik valóban rep-

rezentánsai és szakértői azoknak a kérdéseknek, amelyeknek megoldására az illető szakosztály vállalkozott. A szakosztályok a következők:

1. pénzügyi, vám és adóbizottság,
2. termelési bizottság,
3. tanulmányi és szociális bizottság,
4. közlekedésügyi,
5. jogügyi bizottság,
6. kereskedelemügyi bizottság.

A közgyűlés helyesléssel fogadta az előterjesztett javaslatot és megbísta a kamarát, hogy a további előkészítő munkálatokat a lehető legrövidebb időn belül fejtsse be és az eredményről tegyen jelentést egy újabb közgyűlésnek.

Dr. Berecsky titkár felolvasta a központi vámirodáról és vámszámlákról felállításáról szóló jelentését, amely élénk vitát provokált. A jelentés kiterjedt a jelenlegi vámszámítás ismeretelmére és rámutatva annak fogyatékosaira megállapította, hogy a régattal szemben Erdély és Bánság gazdasági élete minden isében sanyit az a tájékoztatatlanságot és homzást nem értesít, amellyel a vámtűgyeket intézik. A bukaresti vámközpont átlag havonként összeül, hogy megváltossza a vámilléteket, de ebben a bizottságban nincs senki, aki az erdélyi és bánsági érdekeket védelmezze. Ebből magyarázhatók azok a vámtűgyi rendelkezések, amelyek elviselhetetlen teherként nehezednek Erdély és Bánság gazdasági életére. Több felszólaló indítványára a közgyűlés kimondta, hogy a kamara érélyes akciókat indítson, hogy a jövőben az erdélyi és bánsági érdekeket meghallgatás nélkül ne döntsenek olyan vámtűgyekben, amelyek elsősorban az erdélyi és bánsági gazdasági köröket érdeklik. A vámszámlákról szóló előterjesztette javaslatát, amely szerint az iparkamara kérni fogja a kereskedelemügyi minisztert, hogy haladéktalanul engedélyezze a kolozsvári vámszámlákról felállítását az Albina bank által épített modern raktárhelyiségekben. A közgyűlés több tagja tiltakozott az indítvány ellen, amely az érdekelteket kiszolgáltatná egy vállalatnak. Követelték, hogy a kamara szabadkezesen tartson fent magának a raktárhelyiségek megvásárlásának kérdésében. Szavazás után a többség így értelemben határozott, amelyről megfelelő formában a kereskedelemügyi minisztert is értesíteni fogják.

Belföld

(*) Maximálják a cement árat. Bukarestből jelentik: Az ipar és kereskedelemügyi minisztériumban befejeződtek azok a tárgyalások, amelyeket a minisztérium a regátbli cement gyárakkal folytatott a cement árának maximalizására. Az e kérdés megoldására delegált bizottság most terjesztette Sasso miniszter elé a javaslatát, amelyekben indítványozza, hogy a régi királyi részére a cement maximális árat tiztonnás vagononként 15 ezer leiben állapítsa meg beraktározva a gyártelepen. A javaslatok a cement vasúti szállítására vonatkozólag is tartalmaznak rendelkezéseket.

(x) A papírgyárosok ankétja. Bukarestből jelentik: Szombat délutánra hívták össze a romániai papírgyárosokat a kereskedelemügyi minisztériumba. Az értekezleten az új papíráratok fogják megállapítani.

(x) Meg akarják tiltani a házi szeszfűzést. A kolozsvári pénzügyi vezérigazgatóság javaslatot tett a pénzügyminisztériumnak, hogy tiltsa meg a falusi lakosságnak a szeszfűzést. Javaslatában a vezérigazgatóság rámutat, hogy míg a régi Magyarországon tizenötmillió lakos nyolcszáz ezer hektoliter megadott szesz fogyasztott, addig Romániában, amelynek tizenhétmilliónál több la-

kosa van, csak 250 ezer hektoliter szesz után fizetnek adót. A vezérigazgatóság véleménye szerint Romániában is ugyanakkorra a szeszfogyasztás, mint volt a régi Magyarországon, a mutatkozó öt hatszáz hektoliteres differencia onnan van, hogy óriási szeszteleket kivonnak az adó alól, a gazdák házi főzésével. Ez különösen áll a régi királyságra és Bessarabiára, ahol az ellenőrzés nem olyan szigorú, mint Erdélyben és Bukovinában. Nyilvánvaló, hogy a javaslat sérti a falusi lakosság érdekeit, amely aligha lesz hajlandó erről a kedvezményről lemondani, viszont az államháztartás szempontjából, amely állandó deficitet küsd, nem engedhető meg, hogy a lakosság nagy része illegális privilégiumot élvezzen.

(x) Javult az ócskavas ára. Nemrégiben a hadügyminisztérium engedélyt kért százszáz vagon ócskavas kivételére, azzal az indoklással, hogy külföldön sokkal jobban megfizetik. Ennek a fontos kérdésnek a tanulmányosásával Cezar Popescu iparügyi államtitkár bízta meg, aki a resicai vasművekhez fordult, dolgozson ki részletes memorandumot, hogy miért hátrányosabbak az ócskavas belföldi árajánlatai. A memorandum most került az ipari minisztérium elé s a resicai vasművek ebben kijelentik, hogy hajlandók az ócskavasot megvenni az eddigi áron jóval fölül. Erre az ajánlatra a minisztérium elhatározta, hogy az ócskavas irányárának megállapítására bizottságot küld ki. Ennek a bizottságnak tagja lesz Presbiterianu ezredes, Cezar Popescu és az iparügyi bizottság egy képviselője, akik a napokban fognak kinevesni.

(x) Súlyos ellentétek a mezőgazdasági szeszgyárosok között. Az erdélyi és bánsági szeszgyárosok legutóbbi értekezletén, mint megírjuk, szakadás állott be az ipari és mezőgazdasági érdekképviseletek között. Most a mezőgazdasági szeszgyárosok körében is súlyos konfliktus támadt a nagyobb főemek memorandumai miatt, amelyben a szeszkontingens előrlését kérik. Ha ugyanis a kormány teljesítését est a kérést, az a helyzet állna elő, hogy a nagyobb tőkével rendelkező szeszgyárosok magukhoz ragadnák az ipari szeszgyártást is és feltétlenül tönkretennék a kisebb szeszgyárakat. A kistűsemű szeszgyárosok, akik annak az iparágak a kétharmad részét alkotják, érélyes akciókat indítottak a nagyipar felé gravitáló szeszgyárak kívánsága ellen.

(x) Új vámilléteket. Bukaresti tudósítónk jelentése: A legfelsőbb vámtűgyi bizottság tegnapelőtt ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy a díó kiviteli illetéket vagononként harmincötözeser leiről százszáz leire emelik. A hamosított díó kiviteli illetéket vagononként kétszázszáz leibe állapították meg. A porcellán izolátorok behozatali vámilléteket harmincötözeser leiben állapították meg vagononként. Eddig ez a díó vámmentes volt, mert belföldön nem gyártották és Románia évi százötven vagon behozatalra sorult. A legutóbbi hetekben készült el egy porcellán izolátor és samott téglagyár, amely nemcsak teljesen fedezni a belföldi szükségleteket, de évi háromszáz vagon exportárát is termel. Ez esetben a védővám alkalmazása teljesen indokolt volt.

Külföld

(x) Zürichi zárlat október 26-ról. Berin 12 50, Prága 17 65, Budapest 21 50, Bukarest —.

(x) Külföldi árupiac október 23-án. Marseille: rizs per 100 kg. 73 frank. La Havre: gyapot 50 kg-ként 300 frank. Lyoni selyempiac: Cevenner 255, olasz 250, japán 240, kínai 260, Canton selyem 240 frank kilogramonként.

(x) A német vámdíjak aranyparitása. Berlinből jelentik: A vámdíjak fizetésére október 25. és 30. közötti időre megállapított aranyparitás 530 papírmárka egyenlő egy aranymárkával.

SPORT

Kolozsvár—Nagyvárad válogatott csapatainak mérkőzése

A triál fiaskója

— Az új Kolozsvár válogatottja —

As október 29-én Kolozsvár és Nagyvárad válogatott csapatainak Kolozsvárt megtartandó hatodik városközi mérkőzése elő szomorú suspiciummokkal néz a kolozsvári futballsport. A szerdán délután megtartott triál-mérkőzésen a válogatottjelöltek és a kombinált csapat tagjai szívesen játszottak produkáltak és egyedül Sztamári és Bonciocot mutattak olyan formát, amely indokoltá teszi beállításukat a reprezentatív csapatba. Dr. Morar Teofil szövetségi kapitány és a kolozsvári intézőbizottság a triál-mérkőzés teljes kudarcra miatt még nem döntheték az összeállítás kérdésében és ezért úgy határoztak, hogy ma, pénteken délután 3 órakor újabb tréninget tartanak a városi sporttelepen, amikor is új összeállítással fognak kísérletezni és csak az ezután megtartandó tanácskozáson döntenek el, hogy október 29-én kik reprezentálják a kolozsvári futballsportot.

Dr. Morar szövetségi kapitány ezután is felkéri Sztamári, Harmati, Mann, dr. Hirsch, Kialási, Szilágyi, Chifor, Jakobi, Végh József, Marcinkievic, Raduch, Cipeigan, Rosenberg, Takács, Bonciocot és Nyul játékosokat, hogy a jelszó időpontban a városi sporttelepen okvetlenül jelenjenek meg. Kolozsvári sportkörökben nagy örömet keltezt az a hír, hogy Guga Aurél, az Universitatea kitűnő játékosa Kolozsvárra érkezett, fitt kondícióban érzi magát és így a csatársor — amelynek összeállítása a legnagyobb gondot okozta — Guga részvételével lényegesen megerősödik.

As adott körülmények között a szövetségi kapitány és az intézőbizottság valószínűleg a következő játékosokból állítja össze Kolozsvár válogatott csapatát: kapus Sztamári, hátvédek Mann és dr. Hirsch, fedezetor: Marcinkievic, Végh József és Jakobi, csatársor Raduch, Rosenberg, Guga, Bonciocot és Nyul. Es az összeállítás elég sikerültnek mondható és ha a játékosok annak a fontos feladatnak átérésével indulnak a vasárnapi hatodik városközi mérkőzésbe, hogy Kolozsvár futballsportja megtérszített hírnevének helyreállítása az ő lelkes, ambiciózus és odaadó munkájuktól függ, egy vigasztaló reménnyel számíthatnak sportkörökben arra, hogy Kolozsvár válogatott csapata a sorozatos vereségek után végre becsülettel fogja megállani helyét.

Labdarugás

A vasárnapi mérkőzések. Október 29-ére a sorsolás szerint a KMTE ifj.—Haggibbor ifj., CFR ifj.—Victoria ifj., KAC ifj.—Universitatea ifj., délután félkettő órai kezdettel pedig a KAC II.—Haggibbor II. szövetségi díjmérkőzéseket kellene lejátszani. Tekintettel azonban, hogy a kispályán, annak életveszélyes volta miatt a mérkőzések megtartását az intézőbizottság betiltotta, valószínű, hogy az összes ifjúsági mérkőzések elmaradnak, ha csak a pályaintézőbizottság időközben el nem végeztette a szükséges reparációkat.

Felcélós szerkesztő DR. MARTON ERNŐ
Hírdető: SZABONA nyomda és kiadóvállalat R. Y.
Szerkesztőségi telefonszám 977.

Hírdetéseket milliméteres díjazásba szerint vasárnap délután 12 órakor.

KÖZPONTI TÉLIKERT

MYRIAM BARKA, és TEDDY az „OPIUM-TANGO” keleti táncduett és az új sláger-műsor! Kezdeté este 9-kor. Lloyd 1014

SZÍNHÁZ

Habim

Szombat, 1922
bérlet 1
und Tet
Vasárnap, 19
let 18
Tenfel-
Hétfőn, 1922
bérlet
est, taljzen

MA

Péntek: Bucs helyárák
Szombat d. u (Amerik helyárák
Szombat fél 8- szer. Re 29.sz. B
Szombat fél 11 először. mier-bér tartja fe
Vasárnap d. u István f
Vasárnap este donság, Premier
Vasárnap este donság,
Hétfő fél 9-kor 6-odszor bérlet 30
Hétfő fél 11-k 3-adszor a műsorra itt megváltat

A sz

Körbe-körbe záció iránt nem talható, amin res Körbe-kör megelőzi. A kitűndai estén fog tanítón-jének

Szabados P ismét tagjai sor roskát, akik a k tánylással fogad lésébe. A kitűndai estén fog tanítón-jének

Most

Kaczér

A v

Tizenné Művészi

Megren

kön

Ko

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Habima Zsidó Szinpad

Heti műsor

Szombat, 1922 október 28-án premier-bérlet 18 szám, „Gott, Mensch und Teufel”.
 Vasárnap, 1922 október 29-én A bérlet 18 szám, „Gott, Mensch und Teufel”.
 Hétfőn, 1922 október 30-án premier-bérlet 19 szám, nagy kabaré est, teljesen új műsorral.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Péntek: Bucsukeringő. (3-adszor. Rendes helyárakkal. Napi bérlet 28. szám. A.)
 Szombat d. u. 3-5-ig: Torsan regénye. (Amerikai filmszenzáció. Igen olcsó helyárakkal.)
 Szombat fél 8-kor: Bucsukeringő. (Negyedszer. Rendes helyárakkal. Napi bérlet 29. sz. B.)
 Szombat fél 11-kor: Körbe-körbe. (Ujdonság először. Premier helyárakkal. A premier-bérlet helyett hétfő déli 12 óráig tartja fenn a pénztár.)
 Vasárnap d. u. 3-kor: Cigány. (Szentgyörgyi István föllépésével. Olcsó helyárakkal.)
 Vasárnap este fél 8-kor: Bucsukeringő. (Ujdonság, 5-ödször. Bérletszűnetben. Premier helyárakkal.)
 Vasárnap este fél 11-kor: Körbe-körbe. (Ujdonság, 2-ödször. Premier helyárakkal.)
 Hétfő fél 9-kor: Bucsukeringő. (Ujdonság, 6-ödször. Rendes helyárakkal. Napi bérlet 30. sz. C.)
 Hétfő fél 11-kor: Körbe-körbe. (Ujdonság, 3-adszor. Premier helyárakkal.)

A színházi iroda hírei

Körbe-körbe. Soha semmiféle operettszenzáció iránt nem volt akkora érdeklődés tapasztalható, amint most a Schnitzler Arthur híres Körbe-körbé-jének Reigen bemutatását megelőzi. A jegypénztár valóságos ostrom alatt áll s a szombati első előadásához már egyetlenegy hely sincs, csak a vasárnapi második és a hétfői harmadik előadásra lehet korlátolt számban jegyet kapni. A színház teljes erejével igyekszik a rendkívül kényes és komplikált feladatot, melyet a különös, tíz színből álló darab előadása kíván, úgy megoldani, hogy a közönséget ne fárasssa a sok díszlet-változás.

Szabados Piroska föllépése. A színház ismét tagjai sorába szerződtette Szabados Piroskát, a kolozsvári közönség teljes méltánylással fogadott szeretetébe és megbecsülésébe. A kitűnő művésznő a jövő hét szerdai estéjén fog először föllépni Bródy Sándor „Antónia-jének” címszerepében.

Torsan regénye. Szombaton délután két mozi-előadás lesz a színházban: Az első három óraker, a második 5 óraker kezdődik. A Torsan regénye c. világhírű filmkolosszust fogják bemutatni igen olcsó helyárak mellett.

Most jelent meg!

Kaczér Illés legújabb könyve

A vakember

© tükre ©

Tizennégy mesteri novella
 Művész kiállításban ára 20 lei

Megrendelhető az Uj Kelet
 könyvostályában

Valutaplaó október 26-án

TÖZSDÉK	Lei	osch kor.	márka	fran. frank	svájci frank	lira	oszir. kor.	magy. kor.	font sterl.	dinár	leva	lengy. marka	dollár	holl. forint	török font	svéd kor.
Bukarest valuta deviza																
Bécs valuta deviza	490	2400	16578	5070	13500	2993		2865	328600	300		525	73875	28850		
Prága valuta deviza			70.0	220	566	127	41250	12250	138			24	3110			
Berlin valuta deviza		146		321	825	183	605	177	201				4525			
Zürich valuta deviza		1765	1250			2180	725	2050					548			
Paris valuta deviza	920	4525	81		257	5670	2		6259				140750			
Budapest valuta deviza	1525	82	65	187	469	102	345		11350		1575		2585			

Jól menő orth. kóser étterem és bodega

berendezéssel együtt

Nagyrománia egyik nagyobb városában, forgalmas utcában f. év nov. 1-től másoldalu vállalkozás miatt **olesón átadó**
 Kb. 25000 lei tőke szükséges

Ajánlatokat „Restaurant” jelíge alatt a kladó továbbít.

Még sehol és soha nem voltak kaphatók készen olyan kitűnő

öltöngők, felöltők, fluruhák, mint most

1433 KATZ és MENDEL cégnél Cluj, Főter 10 sz. Szövetek nagy választékban

1309 „Barzel” Fierarie - vasüzlet

CLUJ - KOLOZSVAR. Plata M. Viteazul 13. Telef. 10-49.

Hitelesített ürmértékek nagybani gyártása R. M. S. (trafik) táblák kaphatók.

Grünwald Jakob 1296

bádógaragya Cluj, P. Mihail Vict. (Széchenyi-tér) 13.

Prima tölgyfadongából készült uj hordók

mindenféle méretben

napi áron alul

kaphatók Karpf Dezső fakereskedőnél Lipova

LEGELŐNYÖSEBB BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS

Engross!

Függő és falilámpák, lámpa és bádógárcsok, bádógárcsok, lámpa testek, Táblaüveg Demyonok,

Ausländer Lajos Cluj-Kolozsvár P. M. Viteazul 39. Telef. 954

Reklám- és poharak, lámpa testek, bádógárcsok, bádógárcsok, bádógárcsok, bádógárcsok

Endefail!

Perle Pamut a la DMC garantált szintartó MOST minden színben ÉRKEZETT Galanterie és rövidárak !! állandóan raktáron !!

„PROGRESS”

import cégnél Oradea-Mare

Rottmann Károly és Társai Rt.

Királyi udvari szállítók Timisoara

Rum- és likörgyár. Cognacfőzde

Gyümölcs-pálinka termelés
 Bornagykereskedés
 Szeszszabadraktár
 Szeszdenaturálótelep

Engros eladás!

1342

Rövid, norinbergi, galanterie és papíráruk külföldről raktárra érkeztek

Simplon-áruház

Cluj, Calea Reg. Ferdinand 25. sz. Főpostával szemben.

Engros eladás!

Kabátplüssök, kötött kabátok, szövetek nagy választékban kaphatók

a „GÓLYA” divatáruházban

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szava-
zand 1 le. Vastagabb betűvel szedett szavak
2 le. Legkisebb apróhirdetés díja - 10 szög
- 10 le. Jellegű hirdetésre szemlémet fel-
világosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok
belgi hirdetésnél a kiadóhivatalban vehetők
és, vidékiek a kívánt címre továbbíthatók. Erre
a célra a hirdetés díjon kívül 2 lel 60 bani
béllegköltésig fizetendő.

Okl. tanítónő orth.
zsidó családnál állást
keres. Cím a kiadóban.
4956

Egy nvoic éves
kislánykához keres-
tek egy német kiss-
szony. Értekezhetni
Erzsébet-u. 4. földszint.
4959

5000 kosztüm, ka-
bát, estélyi ruha mo-
del-épet küld Calam-
bos Librarie Timisoara
30 lef ellenében. 4957

Aquisitort keresünk
azonnali belépésre.
Csakis biztos fellépésű,
jó megjelenésű, jó be-
szélőképességű, jó re-
ferenciákkal rendelkező
urak részletes írásbeli
ajánlatot kérjük. Meg-
bízható jellegre Ra-
dióhoz, str. Reg. Maria
34. sz. 4963

Keresetetik vidékre
idősebb leány, gyerek-
hez, ki héberül és né-
metül perfektl tanít.
Ajánlatokat Feldmann
David Michalovec, Slo-
vensko - kérek. 4951

A regátban egy
sz. család keres neve-
zőnőt, aki német, fran-
cia és zongora tanítás-
ban perfekt és jó bizo-
nyítványokkal rendel-
kezik. Leveleket »Re-
gát» jellege alatt a kia-
dó továbbít. 4915-1

2-3 iskolás fia vagy
lánya elcséjére kóser
kosztót és szállást kap-
hat. Cím a kiadóban.
4962

Helyi ügynököt fel-
vesz fűszer és gyar-
matáru nagykereskedés
Ajánlatokat »Szorgal-
mas» jellegre kiadóba
kérünk. 4941

Megvételre keresek
kertes magánházat két-
szoba konyha azonnali
elfoglalhatósággal. Ér-
tekezni Forgalmi Bank
nál. 4870-1

Eladó firmlis gyár,
teljesen modern be-
rendezéssel, új gépek
kel, tartós épületekkel
azonnal, örökön. Ér-
tekezhetni dr. Czitrom
Lázár ügyvédnél Ma-
rosvásárhelyen (strada
Dragalina 18. sz.) 4942

Bocskor, mosótalp
felsőbőr és szij-
gyártóblank

Állandóan nagy készlet
késznyben és nagyban.
Legolcsóbb árak mellett
Videki megrendeléseket
kis postacsomagban is
eszközölök.

Vagontételnél öt szá-
zalek kedvezmény
Sámson-börgyár
Gyutagvár-utca 1. A
gyorsárutakkal
szemben. Telefon:
Gyár 2-86, lakás 3-87

GANZ

Piata M. Viteazul
Széchenyi-tér 41.
sz. (Széki-palota.)

Elvállal elektromos világítási- és erőát-
viteli berendezéseket. Izzólámpák, iv-
lámpa szénpálcák, szerelési anyagok és
kisebb motorok állandóan raktáron. —
Költségvetéseket és felvilágosításokat
díjlanul nyújt. Telefon 403. 1298

Kássa Albert

Gép- és elektro-
technikai 1286
műszaki vállalata
Cluj, C. Victoriel 99.

Szaru-
és csontáru gyár Rt. Cluj 1310

Mindenemű bádigos és vízvezeték
szerező munkákat legolcsóbban ügyhely-
ben, mint vidéken vállal 1298

Frisch Samu
Cluj, Cal. Motilor (v. Monostori-u.) 143.

Zsák, Pongva

Vétel 1424 Eladás
Kölcsönintézet
Javitóműhely
Seját cégjelzésű berendezéssel.
Albala Izsó
Timisoara-Temesvár,
II. Piata Traian (Kossuth-tér) 2. Sür-
gönycim: Albala, Timisoara-Fabrica.
Interurban telefon: 60 sz.

ELSŐ ERDÉLYRÉSZI
ÉKSZERÁRU GYÁR

CLUJ, Str. Xenophon (v. Szappan-u.)
Telefon Interurban 2-13.
Sürgönycim: JUVAREE Cluj.

Ékszerárugyár és nagykereskedés.

Vesz:
legmagasabb árban min-
dennemű arany és ezüstöt.

Gyárt és elad:
mindennemű ékszerárut.

Vállal:
mindennemű brilliáns munkákat,
javításokat és alakításokat.

Vésnöki műterem.
Fogászati arany és forrasztó.
Arany és ezüst hu-
zalok és lemezek.

Csak vizonteladók részére!

Telefon 10-54 Kandia Telefon 10-54

cukorka és csokoládégyár r. t. Timi-
soara legujabb és utolérhetetlen
minőségben jelenleg gyártott

különlegességei:

- Tosca
- Karamellák
- (tej, kávé és csokoládé ízben)
- Csokoládé-dessert „Royal“
- Shocolat sec
- (táblácskákban, legjobb fondant csokoládé)
- Főzőcsokoládé
- Tunkmassa
- Cacaomassa

Főelárusítóhely Clujon:
Lusztig és Nussbacher
Galea Regele Ferdinand 31. szám

Dávidovics Mór női divatterme Cluj, P. M. Viteazul (Széchenyi-tér) 34.
Legujabb divat szerint készít kosztümöket, kabátokat. Olcsó
árak, pontos kiszolgálás. 4181

Közkivánatra ismét a híres duplamalátá barna
„HERCULES“
tápsör különlegességet felül-
multhatatlan minőségben hoz-
tuk forgalomba, mely palac-
kokban és csapolva minden
idevágó fizletben kapható, ugy-
szintén a közkedvelt világos
sörünk is.

Monostori CZELL Sörgyár Cluj

KADIMA KÖNYVTÁR
1. szám.

Nachum Sokolow
Uj zsidó
Ára füzve 12 le, kötve 20 le.

UJ KELET könyvostálya
Cluj, Str. Baron L. Pop No. 10.

Zsák HAVAS DEZSO
Timisoara
1874 Zsineg
Ponyva

Textiláru

Legolcsóbb beszerzési forrása
Klein Sámuel és Fivére
kézműváru nagykereskedőknél
Cluj, Piata Mihai Viteazul
(Széchenyi-tér) 34.

LEBEDA S. A.

Első romániai villanergyőre be-
rendezett ágyműgyár.
Készítünk: Paplanokat, vatta,
gyapju és pihetőlélekkel a leg-
olcsóbb kivitelű a legfinomabb
kivitelű, továbbá matracokat,
párnákat és mindennemű ág-
nyeműket. Vállalunk: kórházi,
közintézet, valamint szállodai fel-
szerelések szállítását, továbbá
mindennemű átalakításokat. Vil-
lanergyőre berendezett tollfosztó
gépünkön bármily mennyiségű
tollfosztást, tisztítást. Veszünk:
minden mennyiségben lószört,
disznószört, kecskeszört, gyapjut
és tollat. Mintát ár megjelöléssel
(ab clujji állomás) kérünk küldeni.
Éladunk: mindennemű tisztí-
tott és szortirozott tollféléket, seeg-
ras, afric (tengeri fű), gyapjut
(fésülve) nagyban és kicsinyben.
Eredeti gyári árak
Gyár: Cluj-Kolozsvár, strada
Jasilor (v. Nagyszamos utca) 14.
Üzlet: Calea Victoriei (v. Kos-
suth Lajos utca) 10. Telefon 515